11.6.2025

DIAKONIAN ASIAKASPALAUTE- JA OSALLISUUSKYSELY, kevät 2025
Kyselyn tulokset

Asiakaspalaute- ja osallisuuskyselystä sovittiin yhteisesti diakonian työalavastaavien kokouksessa kevään 2025 aikana. Kyselyn pohjaksi valikoitui Kirkkohallituksen käyttämä valtakunnallinen osallisuuskysely. Pohjaan lisättiin muutama Helsinkiä koskettava oma kysymys, jotta paikallisen palautteen keruu ja siten työn kehittäminen mahdollistuisi.

Kysely avattiin sovitusti vastattavaksi koko huhtikuun ajaksi. Vastauksia kerättiin sekä diakonian vastaanotto- että ruokailu- ja kahvilatoiminnasta. Määräaikaan mennessä vastauksia oli kirjattu yhteensä 458 kappaletta. Kysely toteutettiin suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi sekä Webropolissa että paperiversiona.

Suomenkielisiä vastauksia tuli 404, ruotsinkielisiä 47 ja englanninkielisiä seitsemän. Diakonian asiakkuudenhallintajärjestelmä Diashan mukaan huhtikuun aikana asiakaskohtaamisia oli yhteensä 2068. Näissä kohtaamisissa eri ihmisiä oli 1 130. Näistä asiakkaan asioiden hoitamisia, jolloin asiakas itse ei ole ollut työntekijän kanssa tekemisissä, oli 77, joista eri asiakkaita 61.

Eri asiakkaiden kohtaamisiin (1 069) peilaten kyselyn vastausprosentti on 40,5. Diakoniaruokailujen kävijöitä on kirkon tilastoihin kyseiselle ajanjaksolle merkitty yhteensä 2400 henkilöä, (tarkasteluhetki 13.5.2025). Valitettavasti kirkon tilastopalvelusta löytyy huhtikuulta vain yhdeksän eri toimintayksikön tiedot eli tiedot ovat puutteellisia. Näin todellista vastausprosenttia on mahdoton arvioida.

Vastauksia kirjautui seuraavasti (N443):
15 % Hermannin Diakoniatalon Varustamo (66 hlöä)
12 % Töölön seurakunnasta (52 hlöä)
11 % Munkkiniemen seurakunnasta (51 hlöä)
11 % Oulunkylän seurakunnasta (49 hlöä)
8 % Johannes församling (38 hlöä)
8 % Pitäjänmäen seurakunnasta (35 hlöä)
8 % Tuomiokirkkoseurakunnasta (34 hlöä)
6 % Matteuksen Varustamolta (26 hlöä)
4 % Herttoniemen seurakunnasta (17 hlöä)
3 % Paavalin seurakunnasta (12 hlöä)
3 % Malmin Varustamolta (12 hlöä)
2 % Matteus församling (11 hlöä)
2 % Kallion seurakunnasta (8 hlöä)
2 % Malmin seurakunnasta (8 hlöä)
2 % Haagan seurakunnasta (7 hlöä)
2 % Vuosaaren seurakunnasta (7 hlöä)
1 % Mikaelin seurakunnasta (6 hlöä)
1 % Kannelmäen seurakunnasta (3 hlöä)
<1 % Roihuvuoren seurakunnasta (1 hlö)
Lauttasaaren, Pakilan ja Petruksen seurakunnista ei tullut yhtään vastausta.

Vastaajilta kysyttiin asiointitoimipaikan lisäksi myös postinumeroaluetta. Listalta löytyi 68 helsinkiläistä postinumeroa sekä kaksi eri postinumeroaluetta Vantaalta ja yksi Sipoosta.

Vastauskoosteessa on tarkastelu koko vastaajajoukon vastauksia eri näkökulmista. Välillä Varustamot ja seurakunnat on erotettu omiksi joukoikseen, välillä tarkastelua on tehty ikäryhmittäin, sukupuolittain tai kysymyskohtaisesti eri jaotteluja käyttäen. Kaikissa kysymyksissä ei ole tehty kaikkia eri vertailuja siksi, että ne eivät ole tuottaneet hyödyllistä lisätietoa. Selkeimmät erot on tuotu esille eri vertailuin. Vastausjärjestystä on samalla hiukan muutettu kyselypohjaan verraten, jotta vertailut tulevat esille loogisemmassa järjestyksessä.

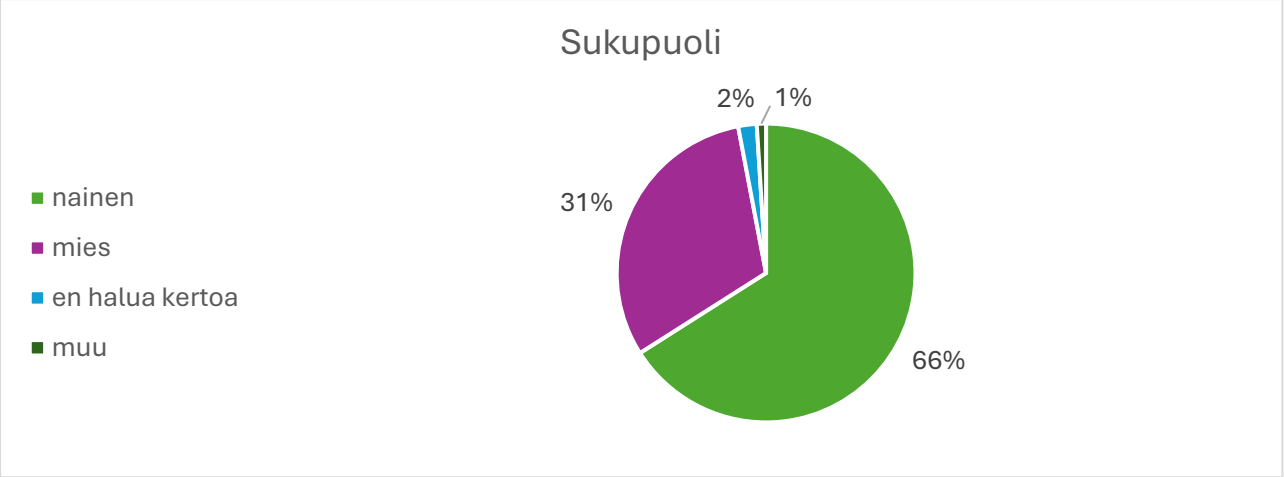
Huomioithan lukiessasi, että kaavioiden väritykset ovat kaaviokohtaisia. Esimerkiksi seurakuntien ja Varustamoiden välisissä vertailuissa se kumpi on saanut enemmän ”positiivisia” vastauksia on yleensä asteikossa ylempänä ja näin väritys voi vaihdella vertailujen kesken.

Kooste sisältää suoria sitaatteja vastaajilta. Joitain sitaatteja on lyhennetty sekä tunnistetietojen vuoksi että siksi, että osa siitä on sisältänyt käsillä olevan kysymyksen viitekehyksen ulkopuolista asiaa. Mikäli sitaatissa on ollut oleellinen tunnistetieto tai aiheeseen kuulumaton osa, mutta se on muutoin käsillä olevan kysymyksen käsittelyn kannalta oleellinen, on käytetty [---] merkkejä ilmaisemaan tunnistetietojen poistamista.

Koosteanalyysin on koonnut diakoni Johanna Lehmusmies. Tulosten analysoinnissa auttoi teologiopiskelija Viivi Laiho.

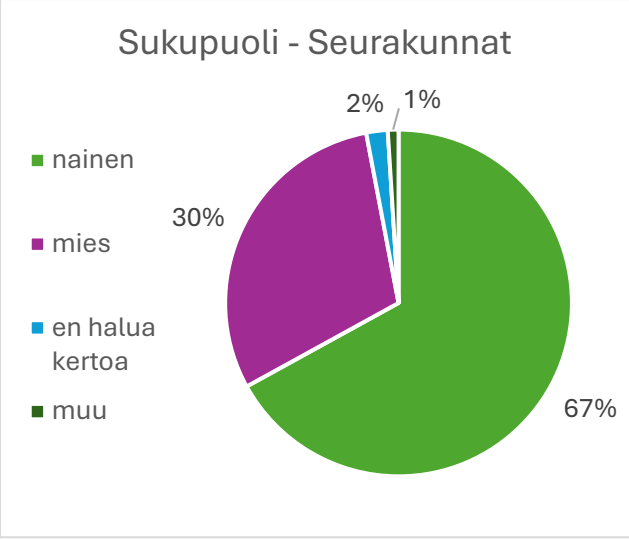
1. Sukupuoli (N452)

Vastaajien kokonaismäärästä kaksi kolmannesta (66 %) oli naisia (kaavio 1). Vajaa kolmannes (31 %) oli miehiä. Muunsukupuolisia oli vastaajissa kuusi ja sukupuolensa jätti kertomatta kahdeksan vastaajaa.

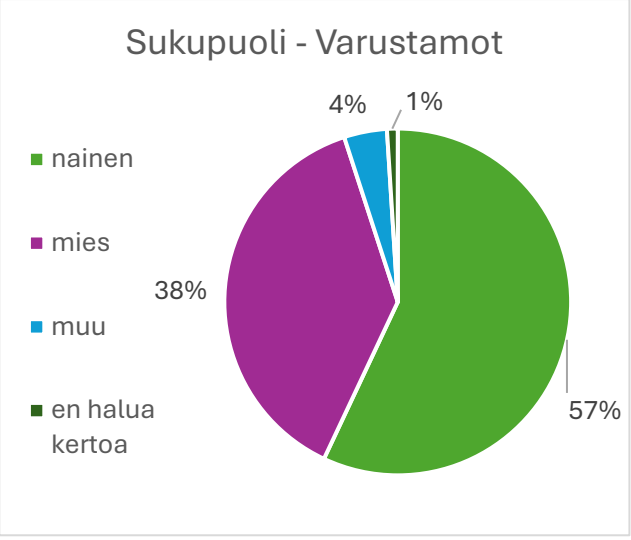

Kaavio 1

Seurakunnassa asioineista vastaajista myös kaksi kolmannesta (67 %) oli naisia (kaavio 2), kun Varustamo-vastaajissa naisia oli reilu puolet (57 %, kaavio 3). Varustamot tavoittivat enemmän muunsukupuolisia kuin seurakunnat, mutta muunsukupuolisten kokonaisvastaajamäärä on niin pieni, että siitä ei voi tehdä yleistyksiä.

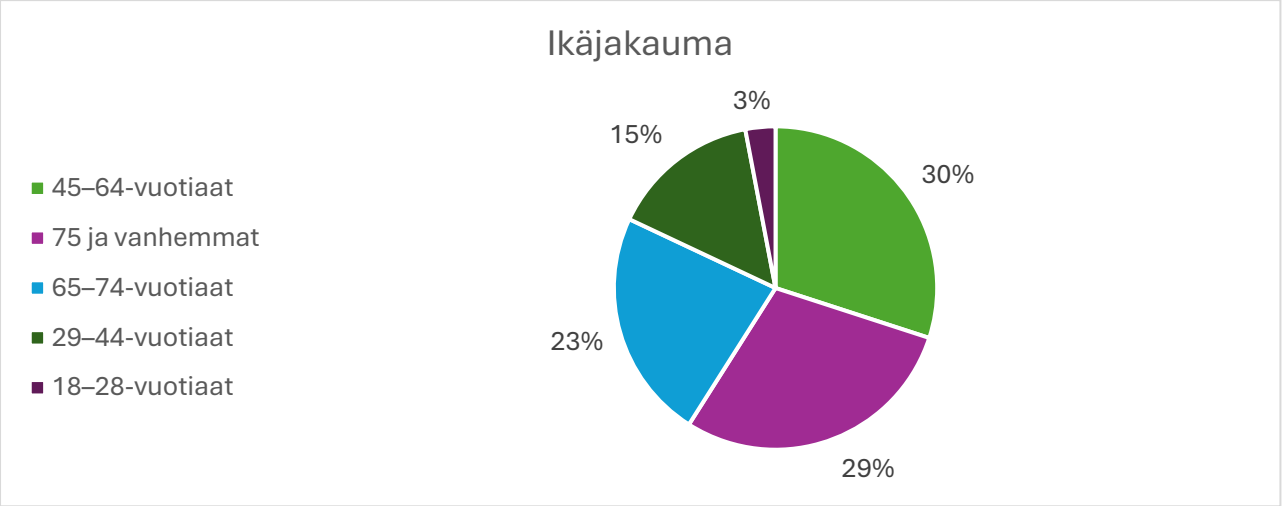
Kaavio 2

Kaavio 3

2. Ikä (N454)

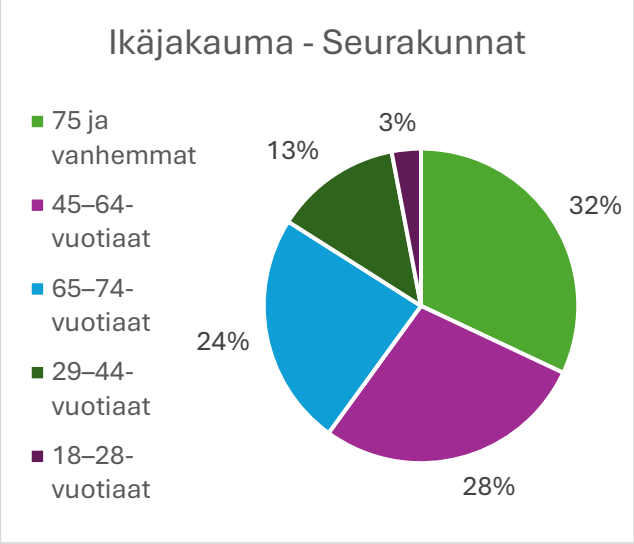
Koko vastaajajoukosta suurin ikäryhmä olivat 45–64-vuotiaat työikäiset, joita oli hiukan alle kolmannes (30 %, kaavio 4). Toiseksi eniten oli 75-vuotiaita ja sitä vanhempia vastaajia, joita oli myös hiukan alle kolmannes (29 %).

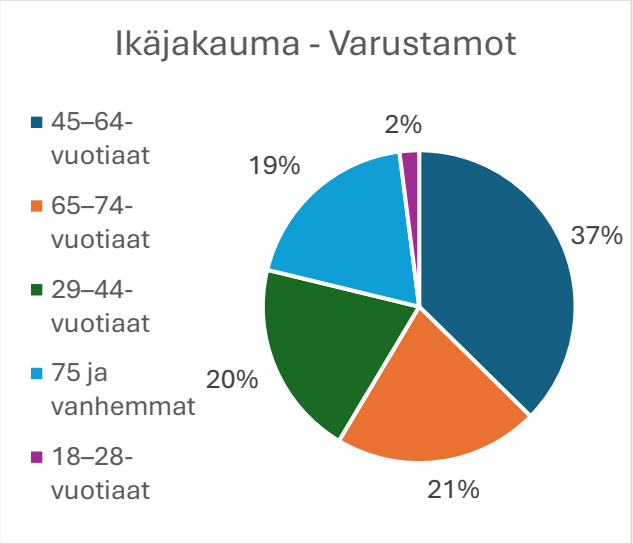
Kaavio 4

Seurakuntavastaajissa suurin vastaajaryhmä olivat 75-vuotiaat ja sitä vanhemmat, joita oli noin kolmannes (32 %, kaavio 5). Toiseksi suurin ikäryhmä olivat 45–64-vuotiaat, joita oli vajaa kolmannes (28 %) ja kolmanneksi eniten oli 65–74-vuotiaita vastaajia, joita oli noin yksi neljästä vastaajasta (24 %).

Varustamo-vastaajissa suurin vastaajaryhmä olivat 45–64-vuotiaat työikäiset, joita oli yli kolmannes (37 %, kaavio 6). Toiseksi eniten oli 65–74-vuotiaita, joita oli yksi vastaaja viidestä (21 %). Kolmanneksi eniten oli 29–44-vuotiaita, joita oli myös yksi viidestä vastaajasta (20 %).

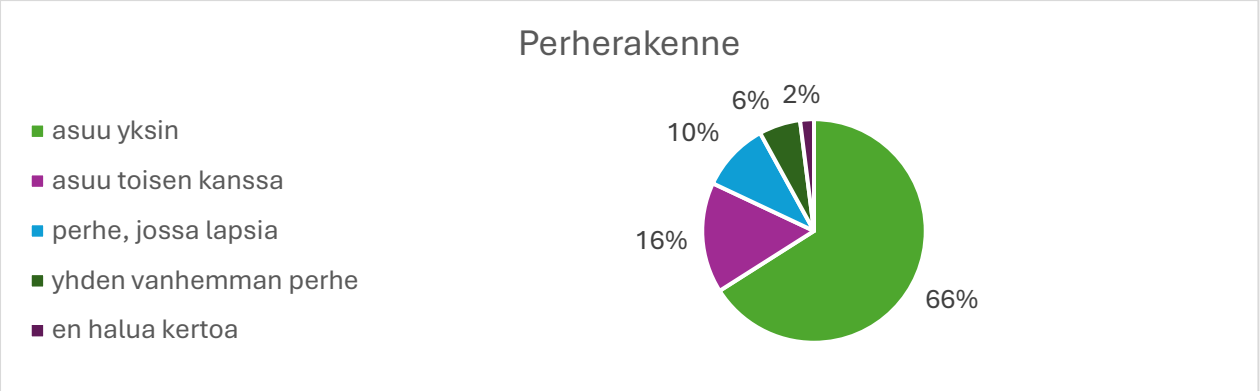
Kaavio 5

Kaavio 6

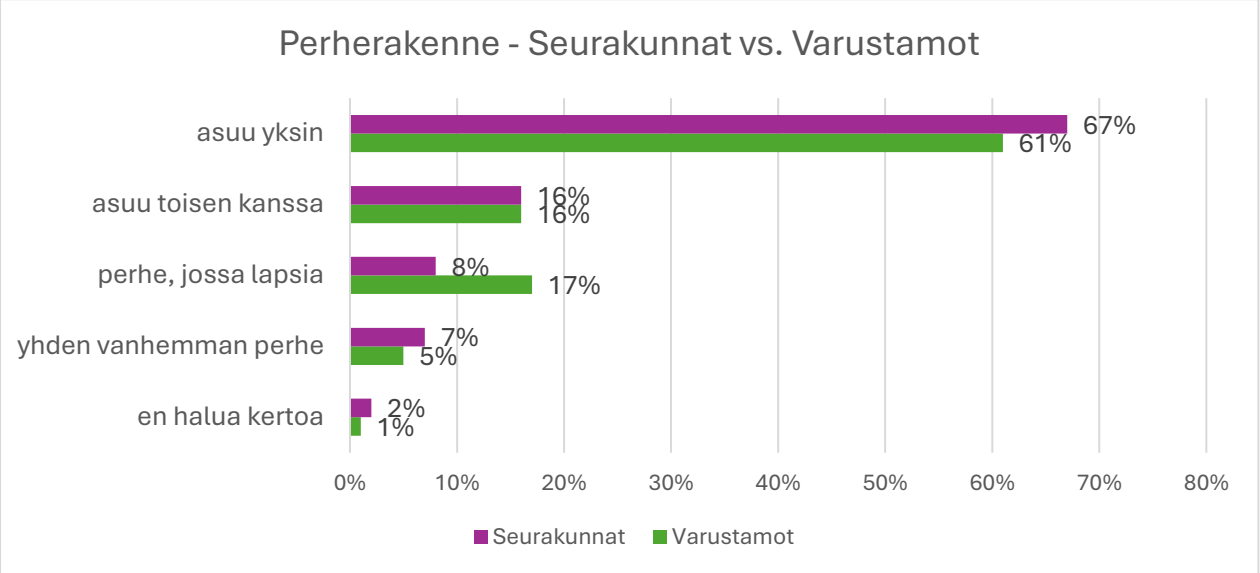
3. Perherakenne (N454)

Koko vastaajajoukosta kaksi kolmannesta (66 %) kertoi asuvansa yksin (kaavio 7). Toiseksi eniten oli toisen aikuisen kanssa asuvia, joita oli noin joka kuudes vastaaja.

Kaavio 7

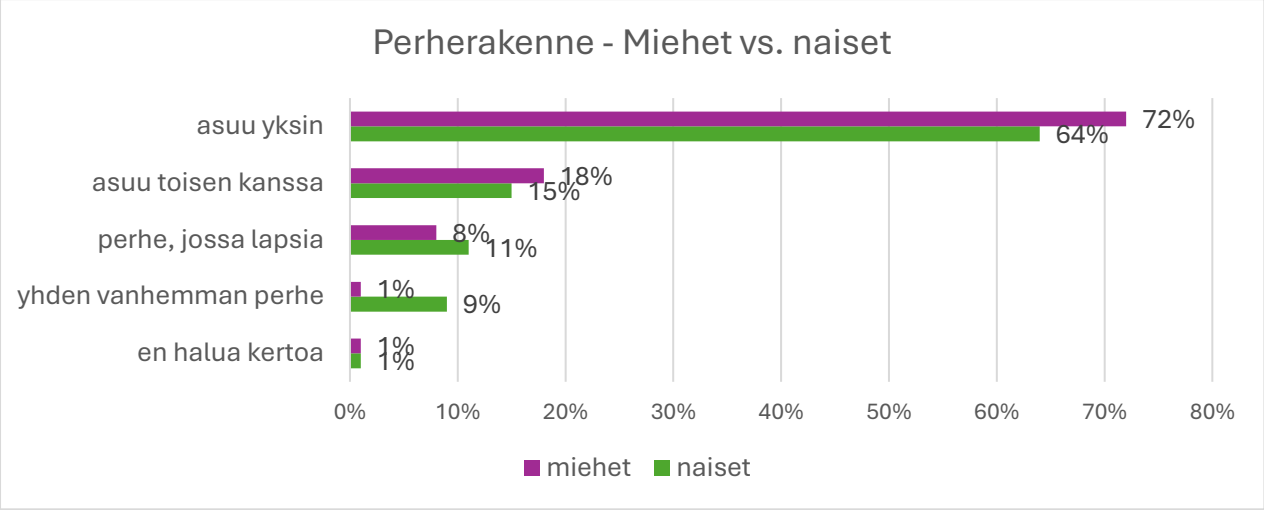
Selkein ero Varustamoiden ja seurakuntien vastaajien perherakenteiden välillä oli se, että Varustamoissa lähes yksi viidestä vastaajasta (17 %) asui perheessä, jossa on lapsia (kaavio 8). Vastaava luku seurakuntavastaajissa oli alle yksi kymmenestä (8 %) vastaajasta.

Kaavio 8

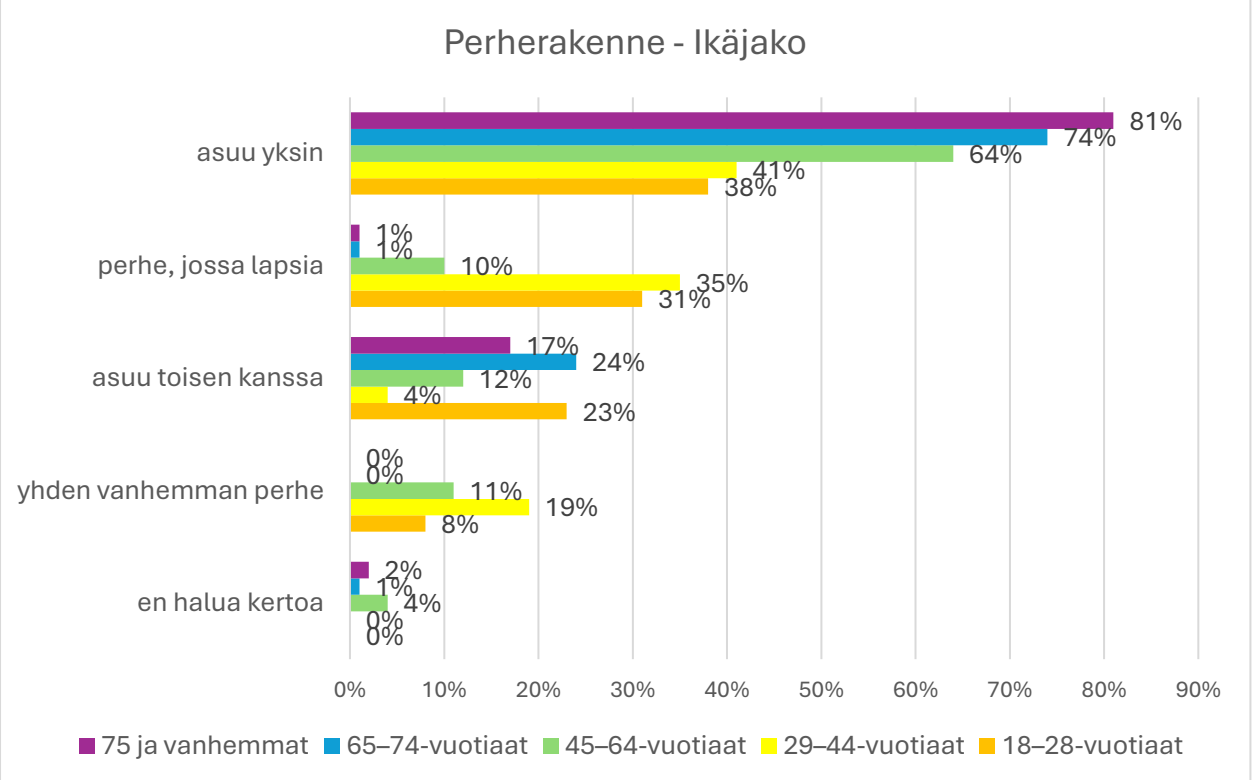
Ero on mielenkiintoinen, koska syksyn 2024 kyselyssä molemmissa perhekategorioissa vastaajia löytyi enemmän seurakunnista kuin Varustamoista. Olikohan jollakin Varustamolla kyselyaikaan erityinen tapahtuma, joka olisi tavoittanut perheellisiä, on ajatus, joka tästä eroavaisuudesta tulee ensimmäisenä mieleen.

Naisten ja miesten välinen selkeä perherakenne-ero löytyi perheellisten keskuudesta (kaavio 9). Miehistä lähes yksi viidestä (18 %) asui toisen aikuisen kanssa, alle yksi kymmenestä (8 %) kuului perheeseen, jossa on lapsia ja vain yksi prosentti miesvastaajista oli yksinhuoltajia. Noin joka kuudes nainen asui toisen aikuisen kanssa (15 %), noin yksi kymmenestä (11 %) perheessä, jossa oli lapsia ja hiukan alle yksi kymmenestä (9 %) oli yksinhuoltaja.

Kaavio 9

Tälläkin kertaa ikäjako teki tehtävänsä perherakenteiden eroavaisuuksien havaitsemisessa (kaavio 10). Syksyn 2024 tuloksiin nähden on myös jonkin verran muutoksia. Nuorimpien 18–28-vuotiaiden vastaajien määrä yksinasuvissa oli laskenut viisi prosenttia ja kahden vanhemman lapsiperheellisten määrä kasvanut yhdeksän prosenttia sitten syksyn kyselyn. 29–44-vuotiaiden yhden vanhemman perheiden määrä oli vastaajissa vähentynyt 10 % sitten syksyn. Todennäköisin syy eroavaisuuksin on hiukan eri vastaajaryhmän tavoittaminen.

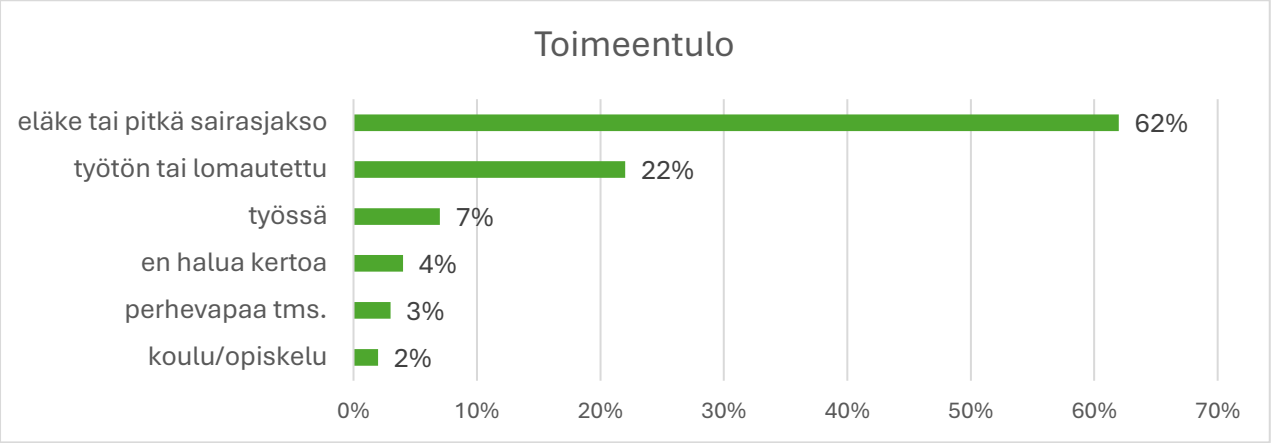

Kaavio 10

4. Toimeentulo (N450)

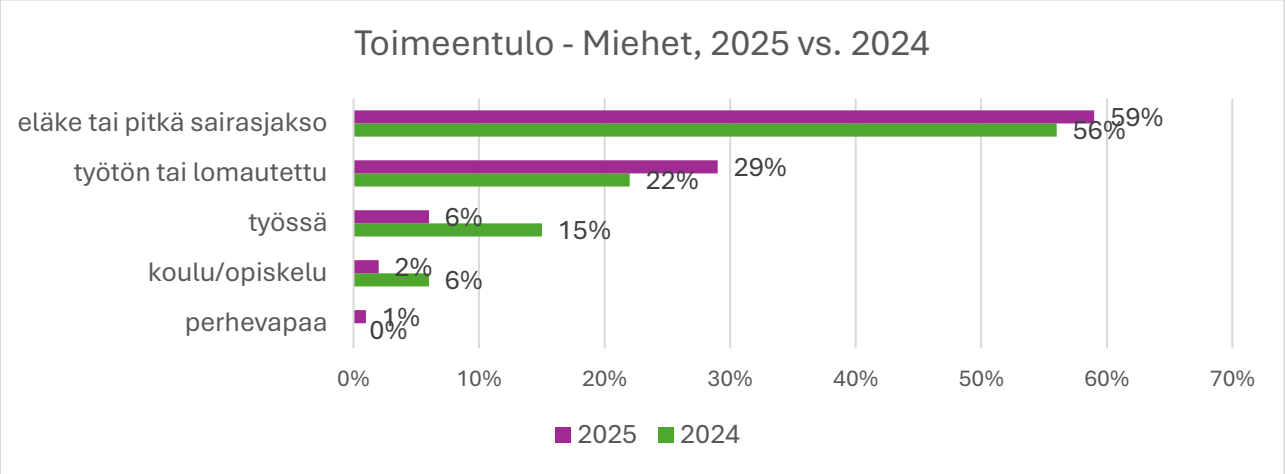
Kyselyn kokonaisvastaajamäärästä lähes kaksi kolmasosaa (62 %) oli eläkkeellä tai pitkällä sairasjaksolla (kaavio 11). Noin yksi viidestä (22 %) oli työttömänä tai lomautettuna. Laskettaessa näihin lukuihin mukaan vielä perhevapaalla olevat vastaajat, oli 87 % kaikista vastaajista työelämän ulkopuolella.

Syksyn 2024 kyselyssä (N557) työelämän ulkopuolella oli 81 % vastaajista. Keväällä 2024 (N220) heitä oli 82 % vastaajista. Määrä on siis hiukan noussut. Nousu voi johtua pelkästään siitä, että kysely on tavoittanut erilaisia vastaajaryhmiä kuin aikaisemmin. Tai siitä, että yleisesti heikentynyt taloustilanne alkaa näkyä diakoniatyössä selkeämmin.

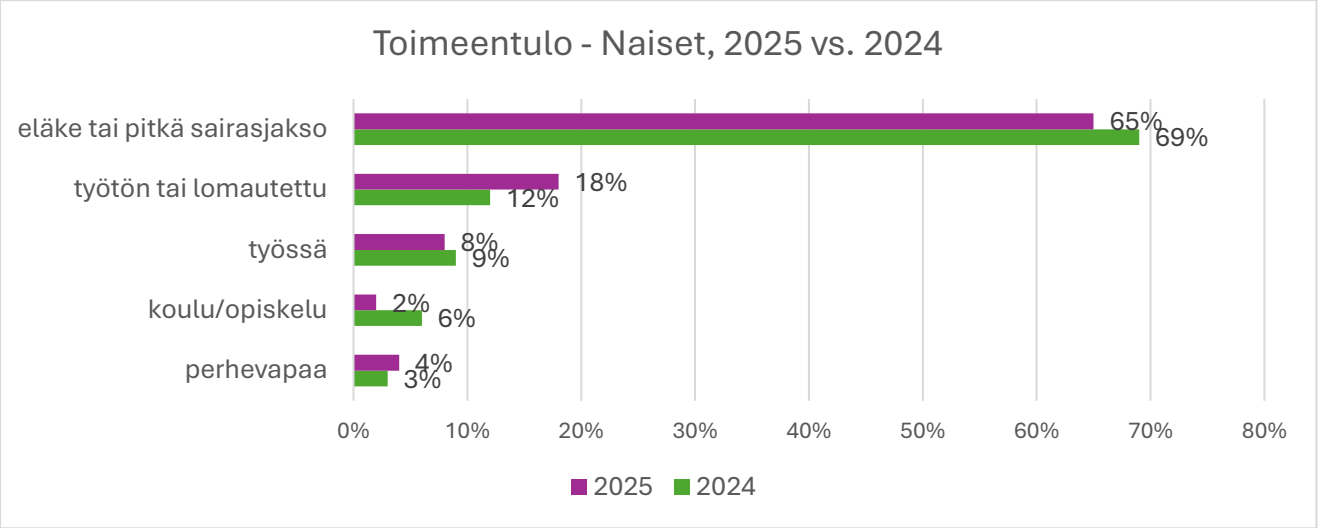
Kaavio 11

Tarkasteltaessa miesten toimeentulon lähdettä ja siinä tapahtuneita muutoksia syksyn 2024 ja kevään 2025 välillä (kaavio 12), on havaittavissa työttömyyden kasvua ja opiskelijoiden määrän vähenemistä. Eläkkeelle tai sairausjaksolle siirtyneitä on muutama prosentti enemmän nyt keväällä kuin oli syksyllä.

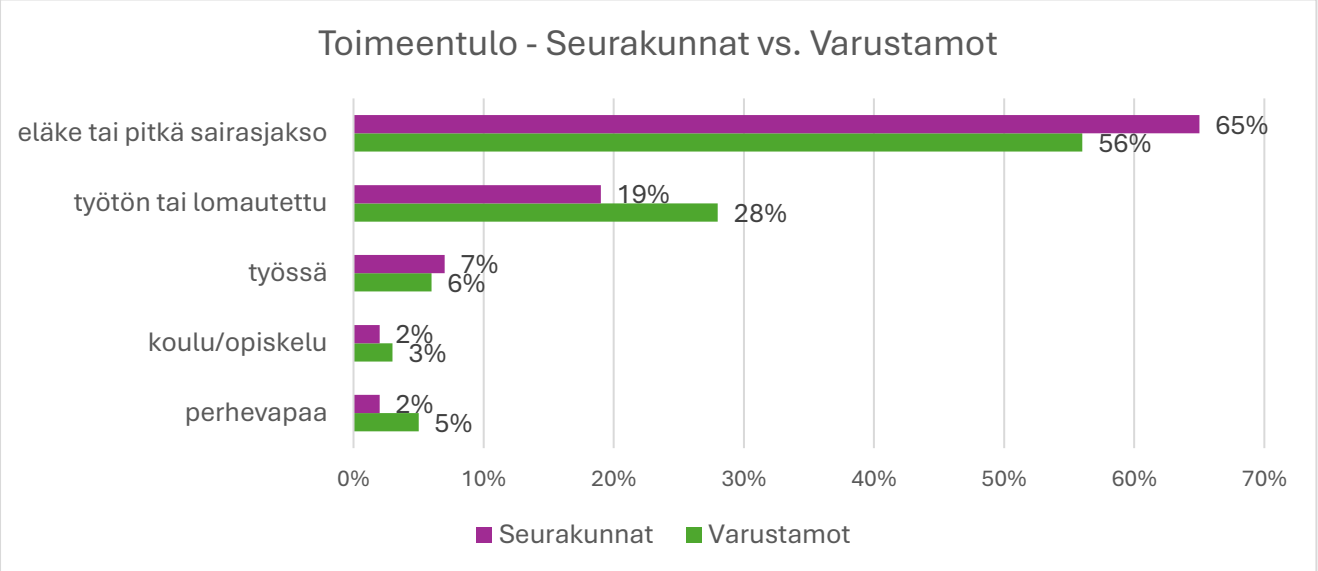
Kaavio 12

Naisten toimeentulossa on tapahtunut syksyn 2024 ja kevään 2025 välillä samansuuntaisia muutoksia (kaavio 13). Työttömien määrä on kasvanut, työssäkäyvien ja opiskelijoiden määrä vähentynyt.

Kaavio 13

Seurakuntavastaajien ja Varustamo-vastaajien osalta toimeentuloerot olivat samansuuntaisia (kaaviot 14). Varustamo-vastaajissa oli reilusti enemmän työttömänä tai lomautettuna olevia vastaajia kuin seurakunnissa. Kummankin vastaajaryhmän työttömien määrä oli kasvanut syksystä 2024 (8 % ja 3 %) ja työssäkäyvien määrä oli vähentynyt (4 % ja 5 %).

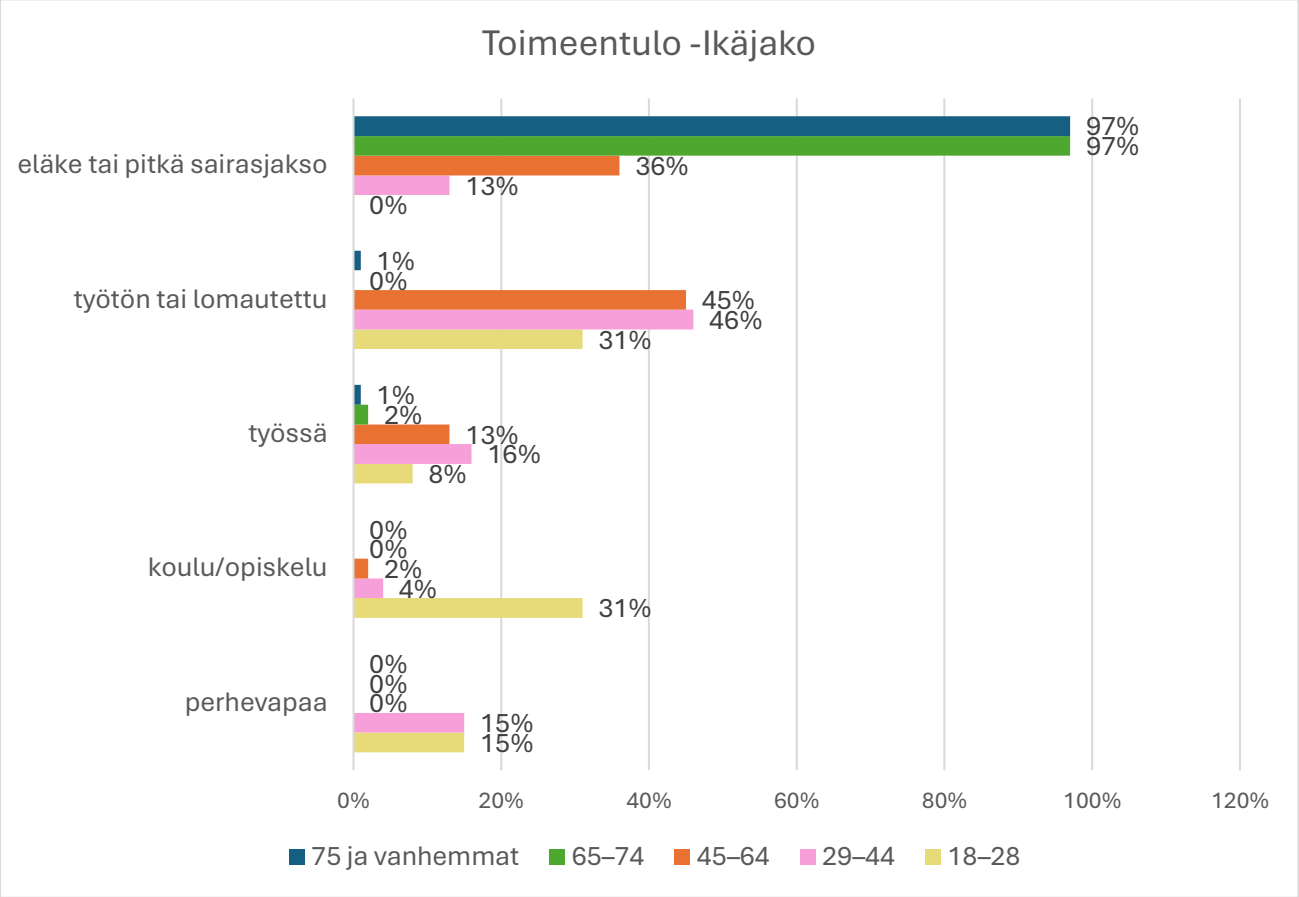
Kaavio 14

Toimeentulovastaukset eroavat eniten toisistaan, kun niitä tarkastellaan ikäryhmittäin (kaavio 15). Eläkeikäisistä 65-vuotiaista ja sitä vanhemmista 97 % ilmoitti olevansa eläkkeellä. Yksi 75-vuotias tai sitä vanhempi vastaaja ilmoitti olevansa työtön tai lomautettu ja toinen saman ikäinen ilmoitti olevansa työssä. Tällä kertaa perhevapaalla ei ollut yksikään iäkäs vastaaja. Muutama vastaaja ikäihmisistä ei halunnut kertoa omaa toimeentulostatustaan, joten jokunen prosenttiyksikkö siirtyi sinne.

45–64-vuotiaista enemmistö (45 %) ilmoitti olevansa työttömänä tai lomautettuna. Reilu kolmannes (36 %) eläkkeellä tai pitkällä sairasjaksolla. Työttömien määrä kasvoi syksystä 2024 kahdeksan prosenttia. Samasta ikäryhmästä 20 % oli syksyllä työssä, nyt samoin ilmoitti vain 13 % vastaajista.

29–44-vuotiaista vastaajista enemmistö (46 %) ilmoitti myös olevansa työttömänä tai lomautettuna. Toiseksi eniten näissä vastaajissa oli työssäkäyviä (16 %) ja kolmanneksi eniten perhevapaalla tai muulla vastaavalla olevia (15 %). Työttömien määrä oli tässä ikäryhmässä noussut syksystä 13 % ja työssäkäyvien määrä laskenut 16 %. Opiskelijoita oli tässä ikäryhmässä vielä syksyllä 15 %, mutta nyt enää 4 %.

Nuorimmista 18–28-vuotiaista vastaajista 31 % ilmoitti olevansa joko koulussa/opiskelemassa tai työttömänä tai lomautettuna. Muutos on erityisen suuri siihen nähden, että samasta ikäkategoriasta syksyllä 2024 huikeat 79 % ilmoitti olevansa koulussa tai opiskelemassa. Uskoisin, että kyse enemmin on eri vastaajaporukasta kuin siitä, että koulunsa lopettaneiden tai keskeyttäneiden määrä olisi näin suuressa kasvussa. Asumisetuudet opiskelijoilta kuitenkin heikkenevät vasta elokuussa 2025. Se, että kevään 2025 kyselyn nuorimmista vastaajista 15 % ilmoitti olevansa perhevapaalla syksyn 2024 nollan prosentin sijaan kertonee myös eri vastaajaryhmästä kuin syksyllä.

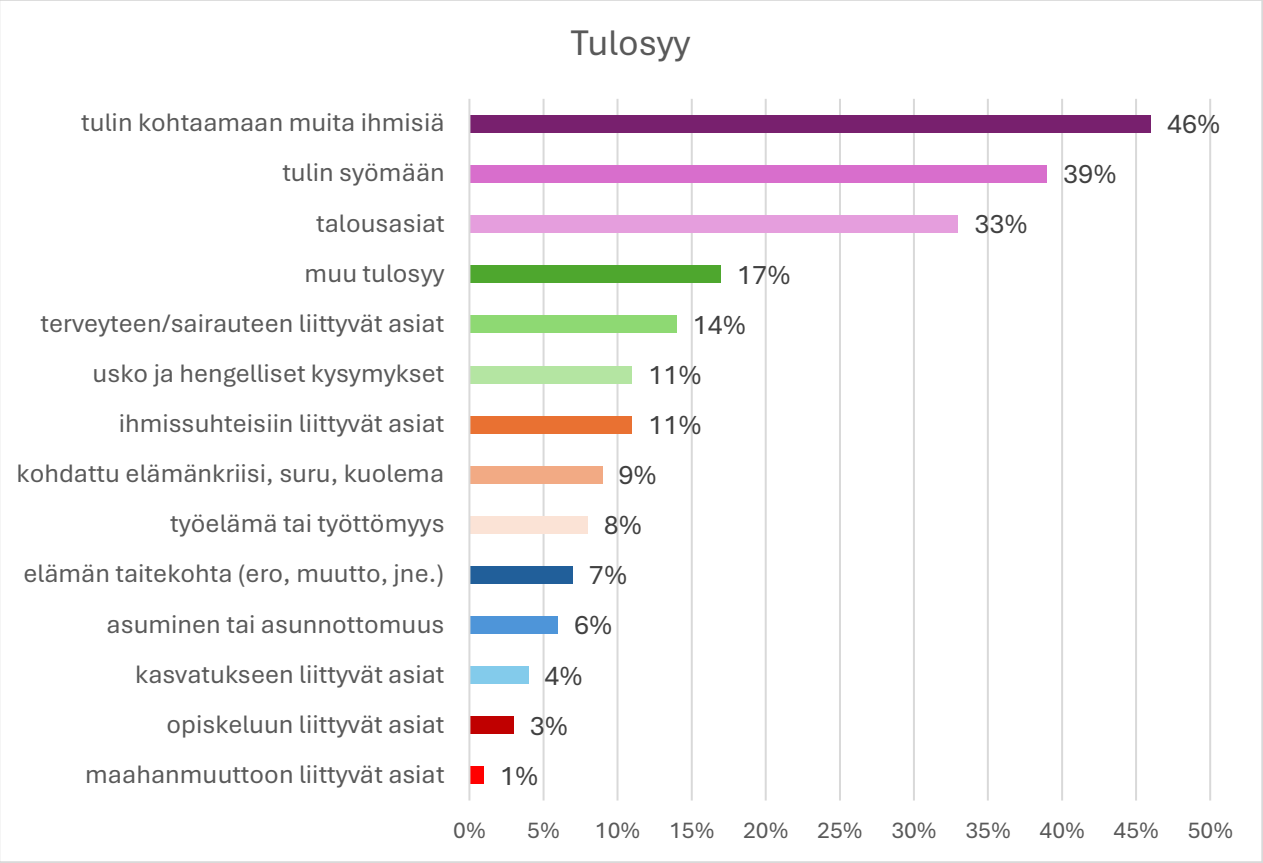
Kaavio 15

5. Tulosyy (N454)

Lähes puolet vastaajista (46 %) ilmoitti tulosyykseen muiden ihmisten kohtaamisen (kaavio 16). Noin kaksi viidestä (39 %) vastaajasta oli tullut syömään ja kolmanneksen (33 %) ajoivat paikalle talousasiat. Muut tulosyyt toivat ihmisiä kirkon tiloihin neljänneksi eniten. Muita tulosyitä olivat mm. johonkin toimintaan osallistuminen (21 mainintaa), ruoka-avun hakeminen, ruokailu- ja kahvilatoimintaan osallistuminen (18), digiopastus (4) ja vapaaehtoistoiminta (4). Joku mainitsi tulleensa katsomaan lapsuutensa alueita ja kaksi vastaajista kertoi tulleensa paikalle rakkauden takia.

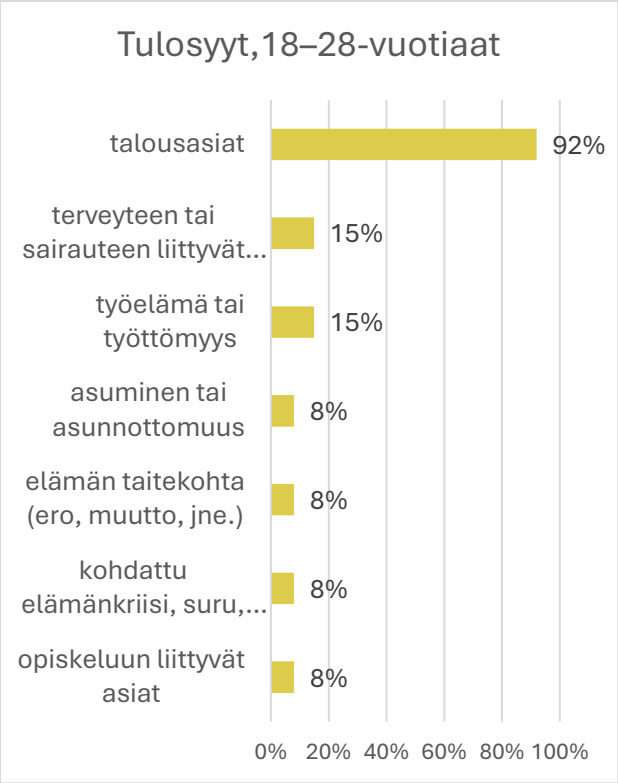
Mietimme heti ensimmäisenä, oliko jollain seurakunnalla sinkkuilta tai muu vastaava kokoontuminen kyselyn aikaan, mutta tapahtumahaku ei tuottanut sen osalta tulosta. Kumpikin vastaaja oli vastannut saman seurakunnan kyselyyn, mutta he olivat eri ikäkategorioissa. Pohdimme myös sitä, olivatko he sopineet oman treffitapaamisensa kirkon tiloihin vai oliko rakkaus löytynyt tapahtumiin osallistumalla. Ehkä kyseessä oli diakonian vastaanottokäynti, jolla henkilöt puhuivat rakkauselämästään. Olipa kyse mistä hyvänsä, rakkaus on mitä mainioin tulosyy. Diakoniaan mahtuu koko elämän kirjo.

Tarkasteltaessa muita tulosyitä ikäjaottelulla vain kaksi kategoriaa erosi eri ikäryhmien välillä. Digitukea ja hengellisyyttä hakivat 65-vuotiaat ja sitä vanhemmat vastaajat.

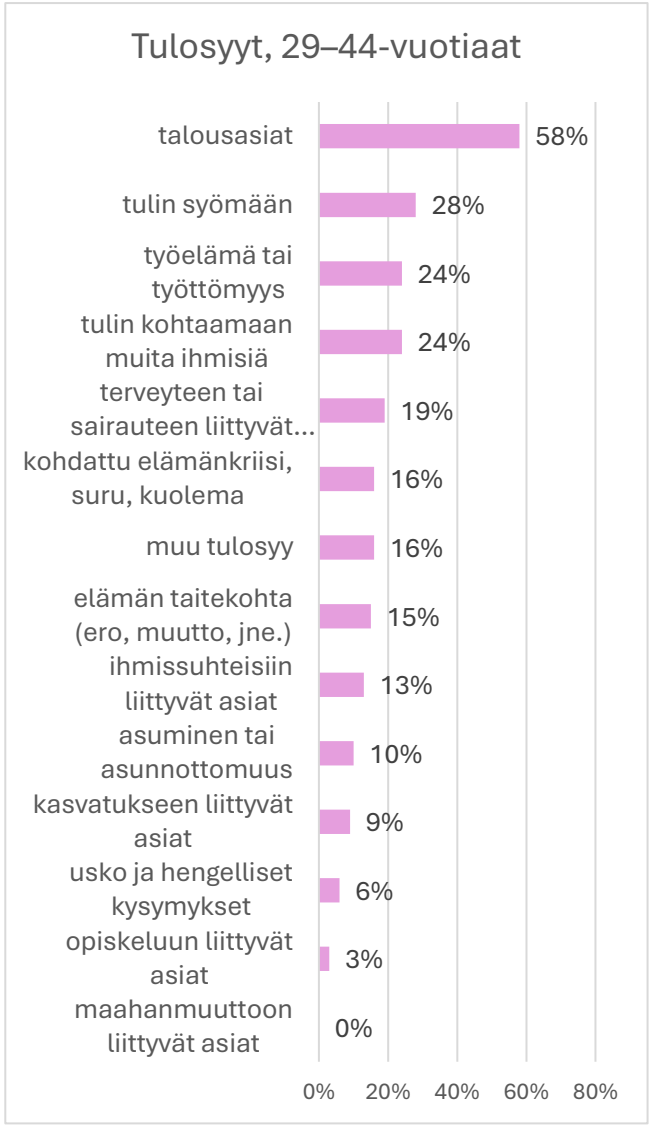

Kaavio 16

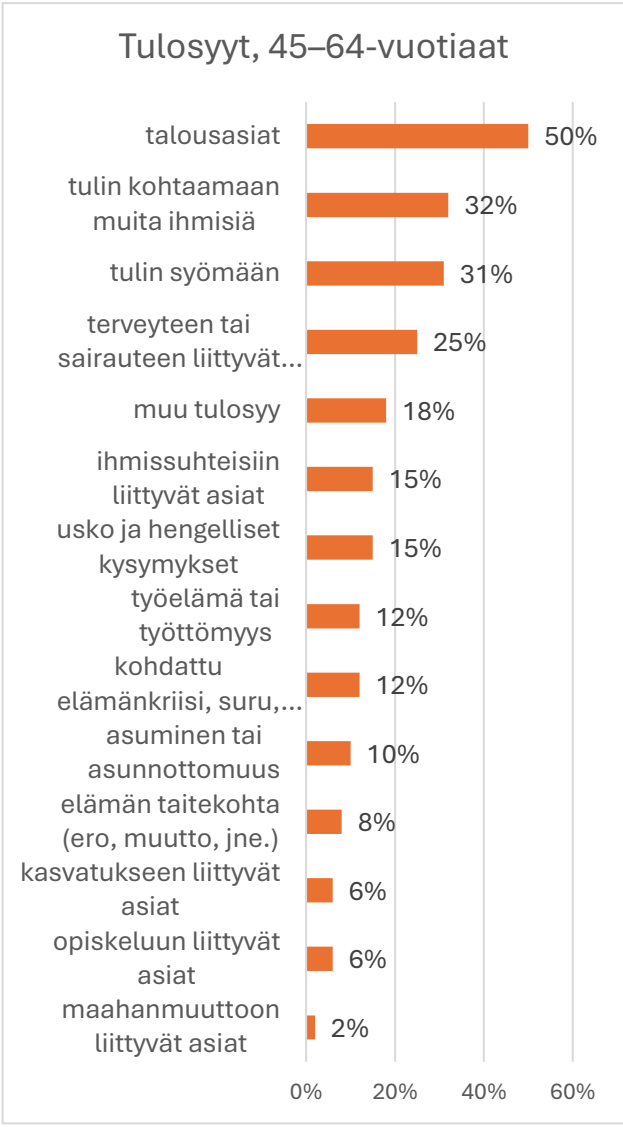
Ikäjaottelulla tulosyissä oli paljon hajontaa (kaaviot 17–21). 18–64-vuotiaita vastaajia ajoivat asioimaan useimmiten talouskysymykset siinä missä vanhimpia vastaajia muiden ihmisten kohtaaminen.

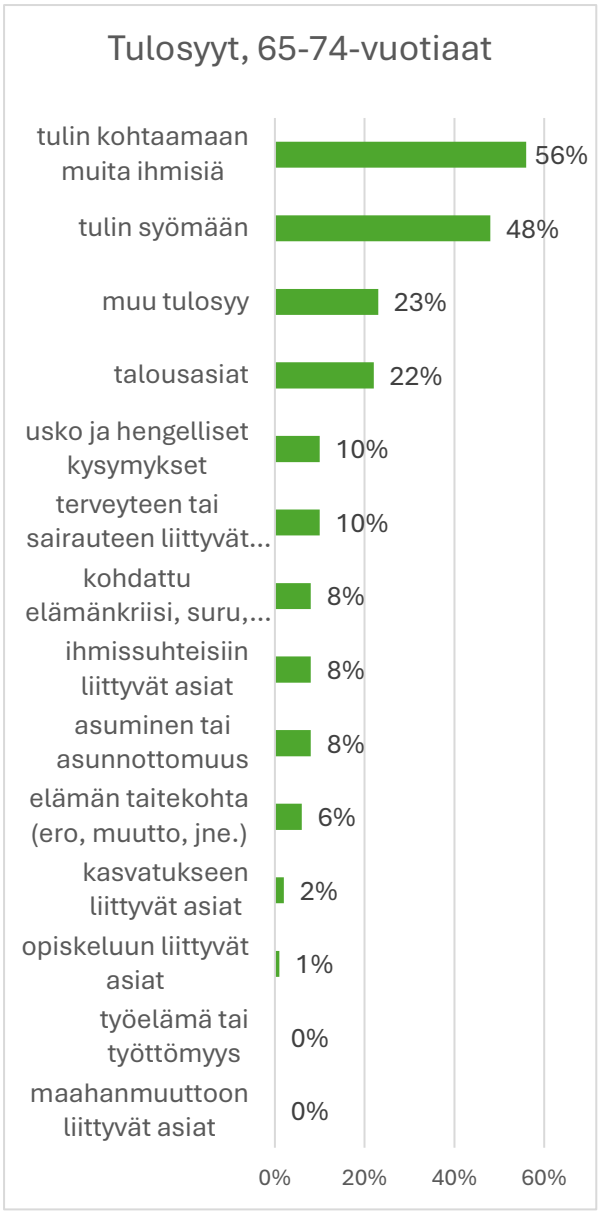
Kaavio 17

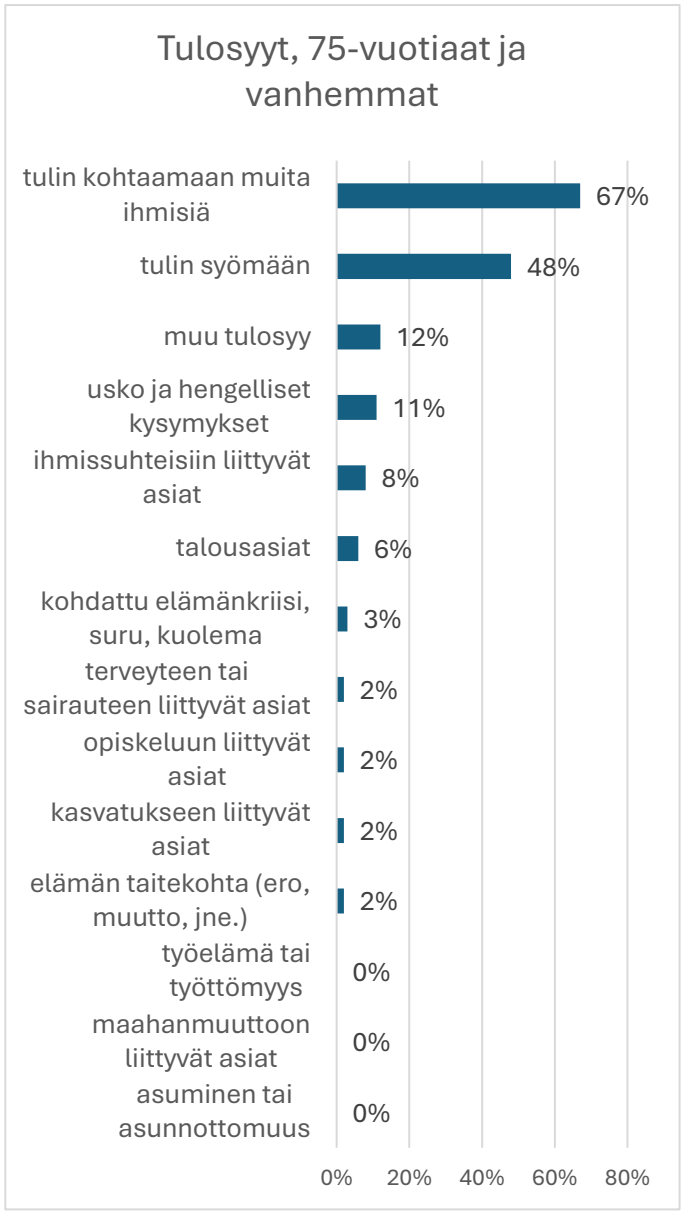
Kaavio 18

Kaavio 19

Kaavio 20

Kaavio 21

Kuten ikäjaottelussa on nähtävissä, nuorimmilla 18–28-vuotiailla vastaajilla tulosyitä diakoniaan oli muita ikäryhmiä selvästi vähemmän. Muihin ikäryhmiin verraten yllättäen terveyteen ja sairauteen liittyvät syyt nousivat nuorimmilla tulosyiden kakkossijalle.

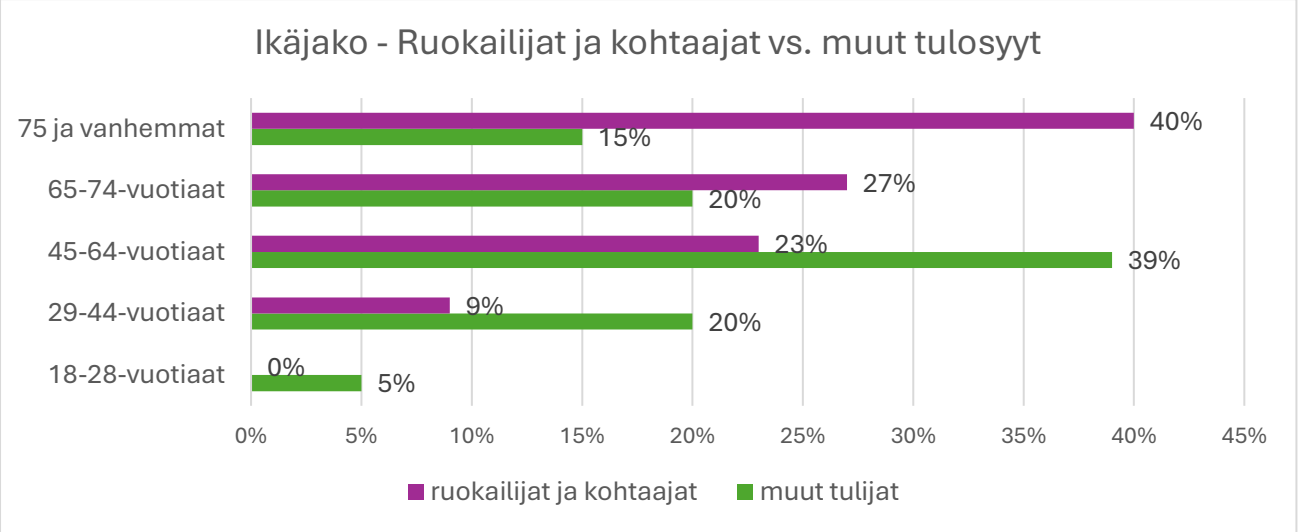
45-vuotiaista alkaen usko ja hengelliset kysymykset näkyvät tulosyissä selkeästi (10 % tai enemmän).

65–74-vuotiaiden tulosyynä kasvatukseen liittyvät asiat pohdituttavat: onko kyse lastenlasten kasvatuksiin liittyvistä asioista, kuten kerhoon tuomisesta vai jostain muusta? Omat kasvatusmetodit voivat pohdituttaa iäkkäämpääkin vanhempaa, jos lapsi sairastaa tai hänellä on muita elämänhaasteita.

Samoin mietityttämään jäi 75-vuotiaiden ja sitä vanhempien tulosyynä opiskeluun liittyvät asiat. Olivatko mielessä lasten tai lastenlasten opinnot vai oliko joku vastaajista itse lähtenyt opiskelemaan uutta esimerkiksi työväenopistoon.

Varustamoiden ja seurakuntien välisten vastausten tarkastelu ei tuonut aiheeseen uusia näkökulmia, joten sitä ei tässä ole. Kaikkia tulosyitä oli molemmissa vastaajissa.

Jaettaessa vastaajat niihin, jotka ilmoittivat tulleensa syömään ja kohtaamaan muita ihmisiä sekä niihin, joiden tulosyy oli mikä tahansa muu kuin nämä kaksi, ikäerot näkyvät paremmin (kaavio 22). Mitä vanhempi vastaaja oli, sitä todennäköisempää oli, että tulosyynä olivat ruokailu ja muiden ihmisten kohtaaminen.

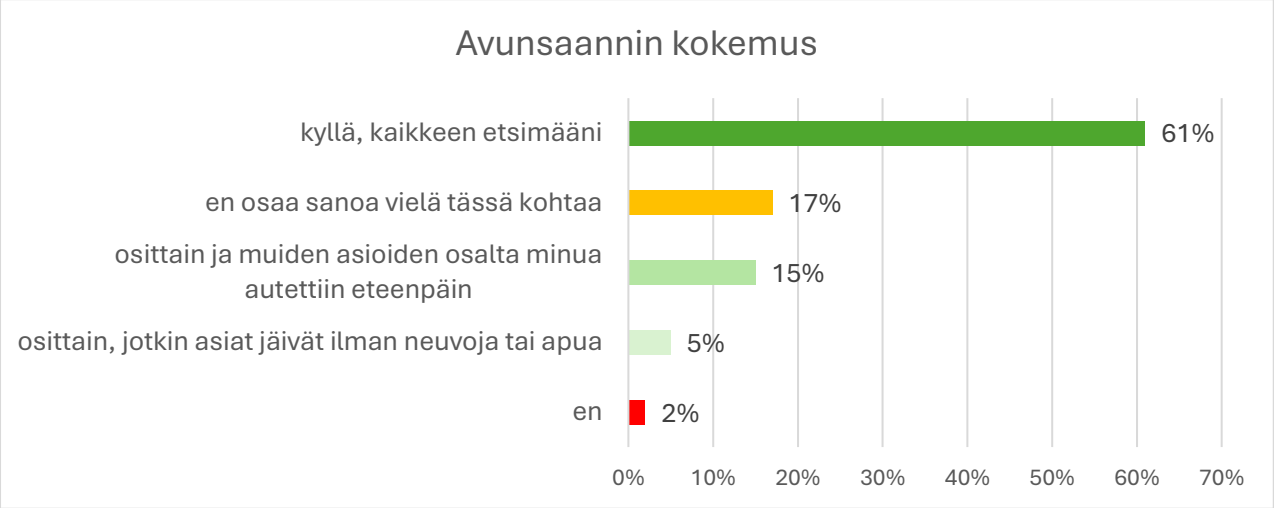

Kaavio 22

6. Avunsaannin kokemus (N427)

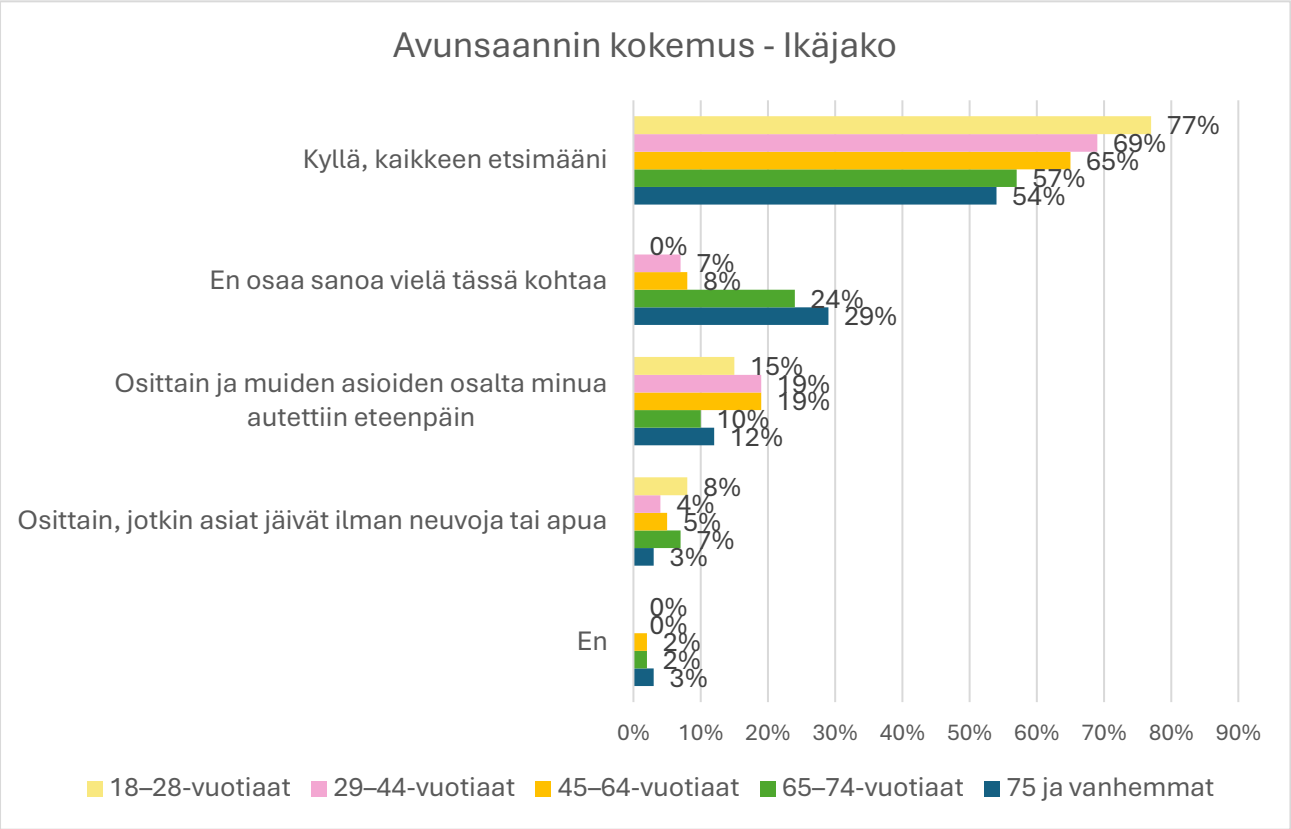
Kolme vastaajaa viidestä (61 %) koki tulleensa täysin autetuksi vierailunsa aikana (kaavio 23). Alle yksi viidestä (17 %) vastaajasta ei vielä osannut sanoa, oliko käynnistä hyötyä. Noin yksi kuudesta (15 %) koki saaneensa apua joihinkin asioihin ja neuvoja tai eteenpäin ohjausta toisten asioidensa osalta. Kaikin tavoin tai osittain apua koki siten saaneensa huikeat 81 % vastaajista.

Vain kaksi prosenttia vastaajista koki, että he eivät saaneet apua käyntinsä aikana. Tarkempi ”En”-vastausten tarkastelu osoittaa, että nämä vastaajat asioivat viiden eri seurakunnan alueella sekä yhdessä Varustamossa. Iältään nämä vastaajat olivat 45 vuoden ja yli 75 vuoden väliltä. Yksi vastasi, että ei saanut apua, vaan tuli ostamaan ruokaa. Neljä näistä vastaajista kertoi kuitenkin seuraavan kysymyksen osalta (ks. kohta 7) saaneensa diakoniatyöstä apua, joka on auttanut omassa elämässä. Kysymyksen tulkinta lienee syynä ”En”-vastauksiin enemmän kuin varsinainen avutta jäämisen kokemus.

Kaavio 23

Tarkasteltaessa avunsaannin kokemusta ikäjakaumalla, eteen tuli muutama yllätys (kaavio 24). Kriittisimpiä olivat tällä kertaa yli 45-vuotiaat vastaajat, joista 2–3 % koki jääneensä ilman apua. Syksyn 2024 kyselyssä 15 % nuorimmista 18–28-vuotiaista vastaajista koki, että eivät tulleet autetuiksi. Eniten avunsaantiaan empivät 29-vuotiaat ja sitä vanhemmat, joista 7–29 % ei vielä vastaushetkellä tiennyt, tuliko autetuksi vai ei. Syksyn kyselyssä 29 % vanhimmasta ikäryhmästä ja 23 % nuorimmasta ikäryhmästä koki samoin.

Kaavio 24

7. Millaisiin asioihin koet saaneesi diakoniatyöstä apua? Miten se on vaikuttanut elämääsi? (N335)

18–28-vuotiaat kertoivat hyötyneensä eniten taloudellisesta tuesta ja ruoka-avusta (90 %). Mainintoja saivat myös keskustelutuki, talous- ja muut neuvot sekä seurakuntien järjestämä toiminta. Saadun avun vaikutusta vastaajat arvioivat itse mm. näin:

> *”Kaikki mitä kysyin, sain neuvoja. Jotain jäi kysymättä. Taloudellinen pärjäämiseen ja taloustaitojen parantamiseen. Sosiaalisten tilanteiden pelkoon. Lisännyt voimavaroja ja uskoa itseeni.”*

> *”Ruoka-apu. Se on auttanut elämää paljon. Oli ystävällinen, empaattinen ja kiireetön vastaanotto.”*

> *”Diakoniatyö on auttanut minua, kun on ollut tarvetta. Diakoniakauppa on ollut hyödyllinen.”*

29–44-vuotiaista vastaajista 58 % mainitsi ruoka-avun tai taloudellisen tuen ja 38 % keskustelutuen ja henkisen tuen merkityksen. Muutama vastaaja kertoi yksinäisyydestään. Vastaajat kertoivat kokemuksistaan näin:

> *”Olen saanut taloudellisen tuen lisäksi henkistä tukea. On ollut tärkeää, että vaikeassa elämäntilanteessa minut on kohdattu hyvin.”*

> *”Näin perhevapaalla matalan kynnyksen toiminta on ollut vanhemmuutta ja kotona jaksamista tukevaa.”*

> *”Todella merkittävästi. Haen apua käytännön asioihin, ruokajakelua ja viikoittainen aamupala. Ilman en olisi pärjännyt, nyt täytyy myöntää.”*

> *”Asioiden monialaiseen hahmottamiseen, konkreettisia neuvoja kuinka toimia, taloudellista apua ja neuvoja, ymmärrystä, uskoa tulevaisuuteen, rauhantunnetta. Auttaa pysymään toimintakykyisenä ja tukee mielenterveyttä. Pelastanut taloudelliselta katastrofilta.”*

> *”Diakonissa on auttanut siinä, missä terveydenhuolto on epäonnistunut; kuuntelemaan huoliani ja murheitani.”*

> *”Hjälp till räkningar o köp av mat. Svårt att få bostad, nu också tillfälligt bosatt för en månad.”*

> *”The services provide a vital local community, the activities, and groups hosted here are an important part of our daily life. Everyone here is so kind, helpful & generous. It has been immensely valuable to have a place and space to connect with other residents.”*

45–64-vuotiaista vastaajista 56 % mainitsi ruoka-avun, talouteen liittyvät asiat ja/tai saamansa avustuksen auttaneen. 42 % mainitsi saamansa keskustelutuen tai henkisen tuen. 9 % kertoi saamastaan hengellisestä avusta, tuesta tai uskon vahvistuksesta. Myös tässä ikäryhmässä mainittiin yksinäisyys tai sen lievittyminen. Vastaajat kertoivat kokemastaan näin:

> *”I received big help - groceries, clothes and moral help. Thank you very much for your help!”*

> *”Positiivisesti. Saanut tukea, vaikka välillä olin aika masentunut. Mottona ollut itsestä pitää pitää huoli.”*

> *”Henkistä tukea ja välittämistä. Yksinäisenä ihmisenä se on erittäin tärkeää. Diakoniatyö on syy miksi kuulun vielä kirkkoon.”*

> *”Sain apua diakoniatyöstä kriisitilanteeseen. Tuli tunne, että srk työllä on myös halu auttaa vaikeassa tilanteessa olevia ihmisiä. Niin henkisesti kuin taloudellisesti. Kiittäen.”*

”On paikka jossa ainakin kuunnellaan. (Toisin kuin muut sosiaalipalvelut) ja on pieni hetki aikaa ihmiselle ja sielulle. Minulla on hyvin myönteinen kuva diakoniatyöstä. Tuki on vaikuttanut sekä konkreettisesti että taakkoja huojentamalla.”

”Olen saanut henkistä tukea, ja lisäksi olen saanut mahdollisuuden jakaa elämäntilanteeseeni liittyviä olennaisia asioita ja kuvioita, joita olen tähän asti joutunut käsittelemään yksin ja eristyksissä. Olen myös saanut ratkaistua akuutteja perustarpeisiin liittyviä asioita taloudellisen avustuksen ansiosta.”

”Saan ruoka ja taloudellista. Saan neuvoa Kelan ja työvoimatoimiston anomusten täyttämiseen. Ratkaiseva ja korvaamaton apu.”

”Kontakteja mukaviin ihmisiin, uskoa ja toivoa ja rakkautta sekä tarpeellista ruokaa.”

”Jag får diskutera privata ärenden, även svåra förtroeliga sådana. Fått så mycket skratt här. Utan denna hjälp tror jag att jag skulle hamna på sjukhus.”

65–74-vuotiaista vastaajista 44 % mainitsi ruoka-avun, useimmiten ruokailun muodossa, tai saamansa taloudellisen avun. 38 % mainitsi saamansa keskustelutuen tai henkisen avun. 25 % mainitsi toiset ihmiset eli hyvät kohtaamiset, seuran, vertaistuen, ystävät ja yhteisöllisyyden. Yksinäisyys mainittiin tässäkin ikäryhmässä. Vastaajat kertoivat omista kokemuksistaan näin:

”Keskustelu ja kuuntelija apu, luonut uskoa selviytymiseen, eikä ole syytelty tai kauhisteltu tilannettani.”

”Sain tukea jossain vaiheessa avioerotilanteessa. Sain luottamusta avunsaamiseen yhteiskunnassa.”

”Ruokakassi ja diakonin kotikäynti auttaa minua paljon. Auttaa yksinäisyyteen.”

”Hengellistä ja henkistä sekä psyykkistä tukea. Keskusteluapua. Taloudellista apua. Helpottanut omaa pahoinvointia.”

”Mummuna voin osallistua yhdessä lapsenlapseni kanssa perhekerhoon ja ruokailuun. Tämä on loistava ja hyödyllinen ja voimia antava sosiaalinen tapahtuma.”

75-vuotiaista ja sitä vanhemmista vastaajista 35 % mainitsi saamansa keskustelutuen ja henkisen avun. 22 % mainitsi joko ruoka-avun, ruokailut tai kahvilatoiminnan. 19 % mainitsi jollain tavalla yhteisöllisyyden, joko tapahtumina, kohtaamisina, ystävinä tai seurana. Vastaajat kertoivat kokemuksistaan näin:

”Ystävällistä lohtua. Olen tuntenut itseni merkitykselliseksi.”

”Tehnyt elämästä monipuolisemman ja virkistävämmän.”

”Taloudellisiin ja hengellisiin asioihin ym. asioihin. Yhteisöllisyys on tärkeää yksinelävälle. Diakoniatyön järjestämät tapahtumat ja kohtaamiset ovat tärkeä henkireikä minulle. Olen monen vuoden aikana saanut todella tärkeää tukea ja kuuntelua diakoniatyöntekijöiltä.”

”Olo on keventynyt joka tapaamisten jälkeen ja jaksan paremmin eteenpäin.”

”Koska asun yksin on ollut suuri ilo saada tulla yhteisiin tilaisuuksiin toisten ihmisten kanssa.”

”Diakoniatyö järjestää mukavia tapahtumia, joissa tapaa uusia ja entisiä ystäviä. Hengenravintoa!”

”Har fått träffa och lära känna personer med liknande livstil.”

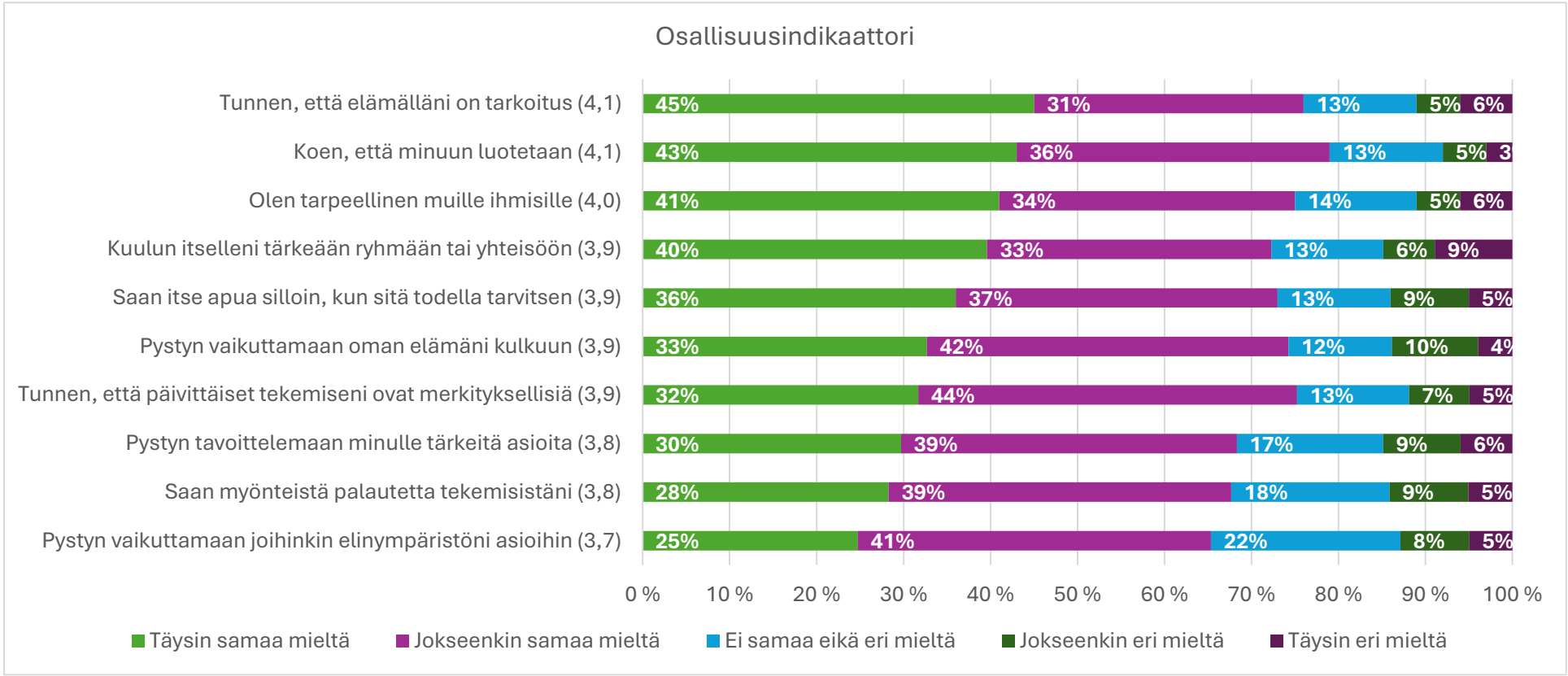
”Gemenskap i olika grupper. Diakonissa som man kan diskutera med, som lyssnar. Många gånger under livets gång, viktigt!”

”Keskustelua suruun liittyviin tuntemuksiin. Rohkaisua mennä eteenpäin.”

8. Osallisuusindikaattori (N446)

Osallisuusindikaattori on valtakunnallinen työväline, jolla mitataan ihmisten kokemuksia osallisuudesta (kaavio 25). Sitä käyttävät niin THL kuin Kirkkohallitus. Väittämien vastaukset sijoittuvat jatkumolle, jonka toinen ääripää edustaa osattomuuden kokemusta ja toinen osallisuuden kokemusta. Osallisuusindikaattori on tieteellisesti validoitu virallisessa muodossaan. (THL 2024: Osallisuusindikaattori.)

Diakonian vastaajien suurin keskiarvo jakautui väittämien ”Tunnen, että elämälläni on tarkoitus” ja ”Koen, että minuun luotetaan” välille, (ka. 4,1). Toisella sijalla oli väittämä ”Olen tarpeellinen muille ihmisille ”, (ka. 4,0). Kolmas sija jakautui neljän eri väittämän kesken (ks. kaavio). Alimmat pisteet sai tälläkin kerralla väittämä ”Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin”, (ka. 3,7 sama kuin syksyllä 2024), joka pysyttelee reilusti yli keskiarvon (3).

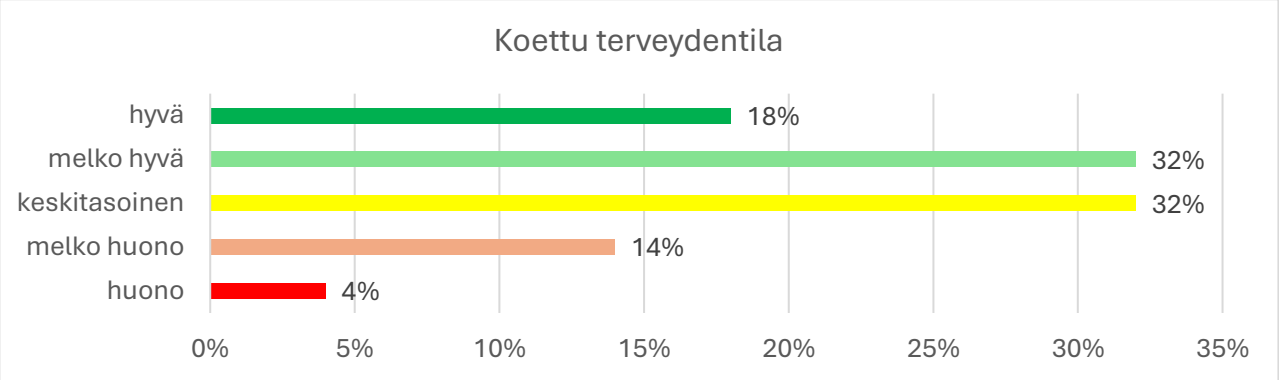

Kaavio 25

Indikaattoritiedot eivät olleet syksyn 2024 kyselystä juurikaan muuttuneet. Yhden yksittäisen arvon keskiarvo oli noussut 0,2 pistettä siinä missä muiden pysyivät samana tai laskivat 0,1 yksikköä.

9. Koettu terveydentila (N442)

Hyväksi tai melko hyväksi terveydentilansa koki koko vastaajajoukosta puolet (50 %, kaavio 26). Keskitasoinen terveys oli noin kolmanneksella (32 %). Lähes yksi viidestä vastaajasta (18 %) koki terveydentilansa joko melko huonoksi tai huonoksi. Verrattuna syksyn 2024 lukuihin hyväksi terveytensä kokeneiden vastaajien määrä oli vähentynyt 5 % ja melko huonoksi tai huonoksi terveytensä kokeneiden määrä oli lisääntynyt 3 %.

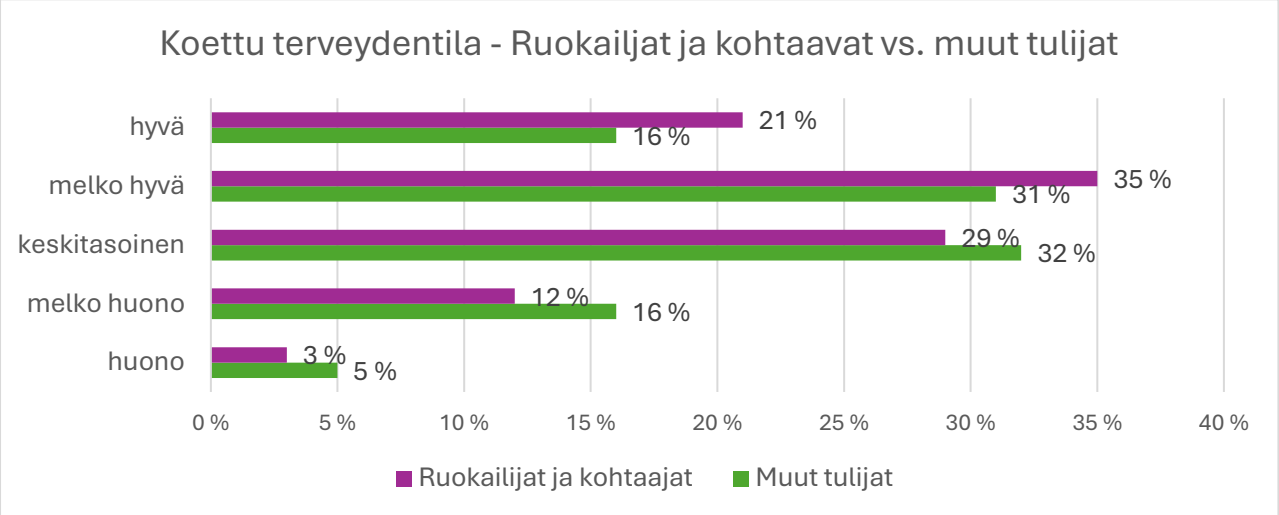

Kaavio 26

Varustamo- ja seurakuntavastaajien välisessä erottelussa koetussa terveydentilassa ei ollut juurikaan eroja. Selkein ero oli vaihtoehdossa ”Hyvä”, jonka oli valinnut 22 % Varustamo-vastaajista ja 17 % seurakuntavastaajista. Muut vaihtoehdot olivat joko täysin samat tai prosenttieroa oli maksimissaan kaksi yksikköä.

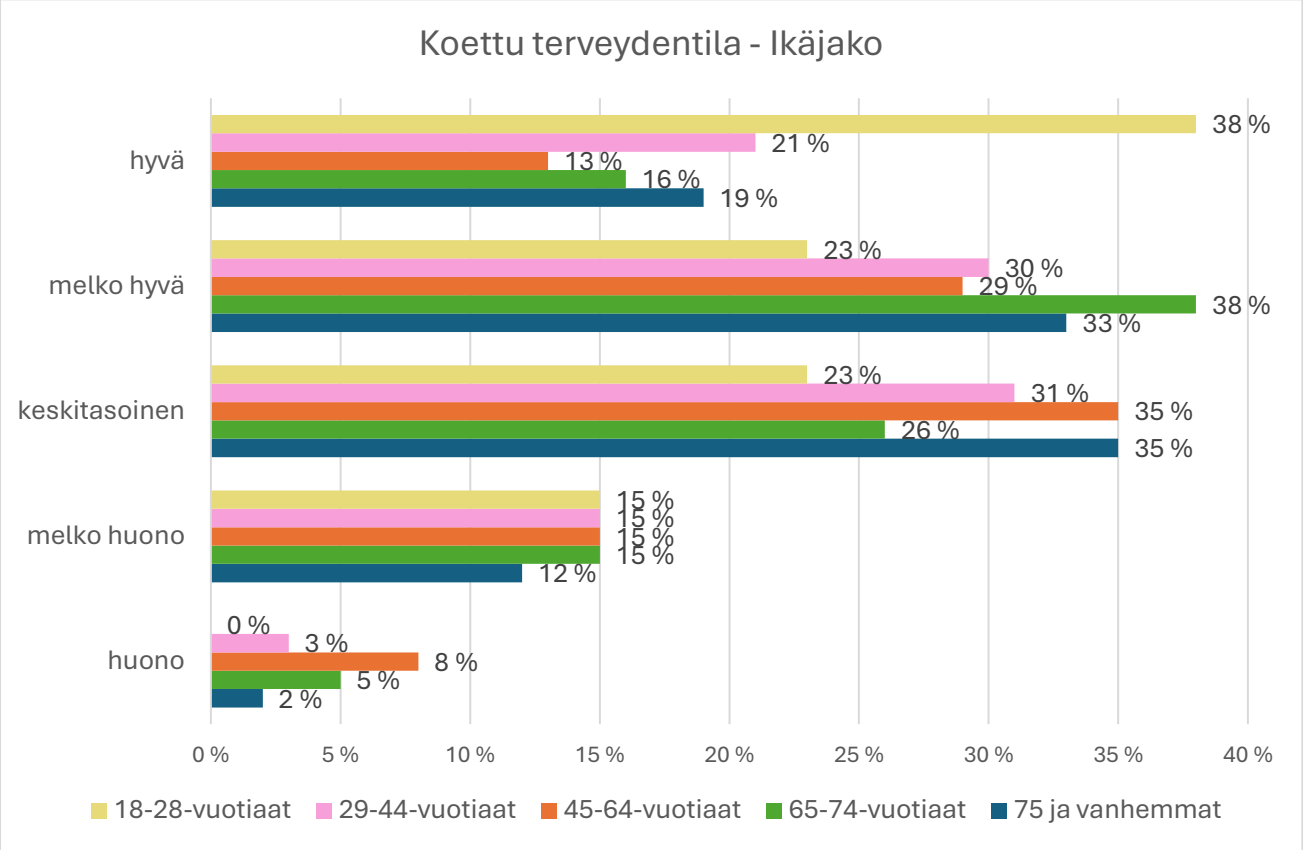
Miesten ja naisten välinen vastauserottelu näytti aika lailla samalta. Suurin ero oli vaihtoehdossa ”Melko huono”, jonka oli naisista valinnut 15 % ja miehistä 12 %.

Vertailtaessa ruokailijoita ja kohtaajia muiden tulosyiden vastaajiin, eroja löytyi hiukan enemmän (kaavio 27). Vaihtoehdot ”Hyvä” ja ”Melko huono” erottuivat muita selkeämmin toisistaan.

Kaavio 27

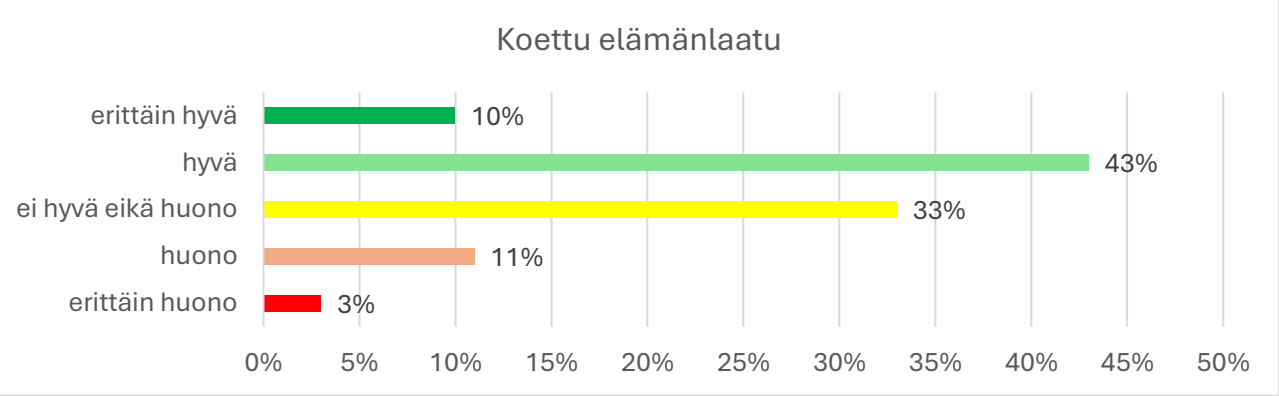
Ikäjaottelulla eroja koetussa terveydentilassa tuli enemmän (kaavio 28). Nuorimmat 18–28-vuotiaat vastaajat kokivat terveydentilansa parhaimpana, vaikka heidän vastauksensa jakautuivat neljän eri vaihtoehdon välille. Huomionarvoista on se, että yksikään nuori vastaaja ei kokenut terveydentilaansa huonoksi tässä kyselyssä, vaikka syksyllä 2024 niin koki lähes yksi nuori vastaaja kymmenestä (9 %). Huonoimmaksi terveydentilansa kokivat 45–64-vuotiaat vastaajat.

Kaavio 28

10. Koettu elämänlaatu (N442)

Erittäin hyväksi tai hyväksi elämänlaatunsa koki reilu puolet (53 %) diakoniakyselyn kaikista vastaajista (kaavio 29). Ei hyväksi eikä huonoksi sen koki kolmannes (33 %) vastaajista. Huonoksi tai erittäin huonoksi noin joka seitsemäs (14 %) vastaaja. Syksyn 2024 kyselyssä erittäin hyväksi elämänlaatunsa koki 57 % vastaajista. Huonoksi tai erittäin huonoksi vain 9 %. Nousua heikoimmaksi elämänlaatunsa kokevissa on tapahtunut 5 %.

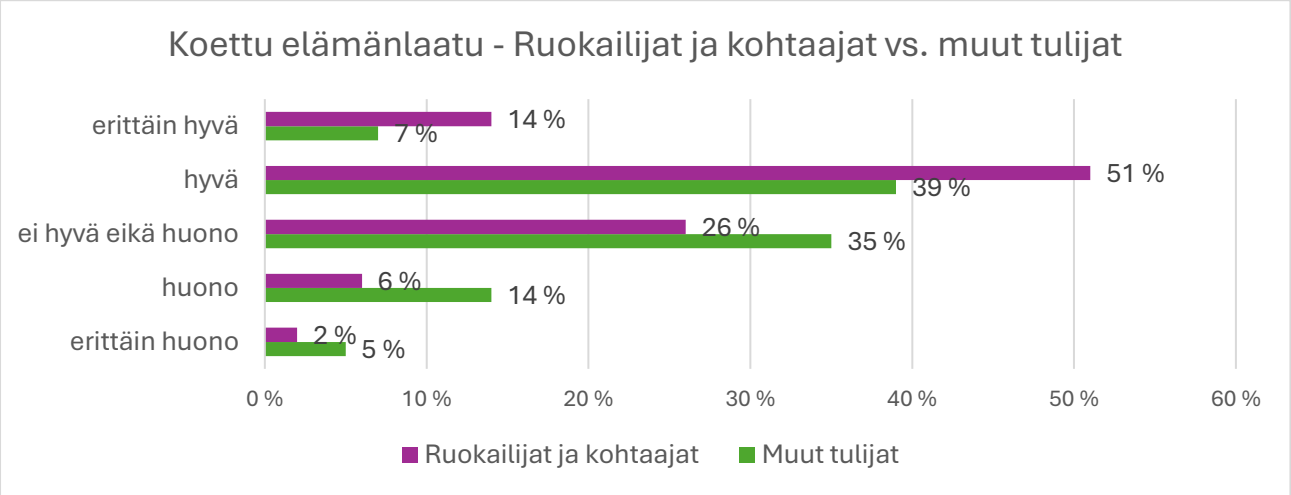

Kaavio 29

Varustamo-vastaajien ja seurakuntavastaajien välinen suurin ero koetussa elämänlaadussa oli vaihtoehdon ”Ei hyvä eikä huono” kohdalla. Varustamo-vastaajista sen valitsi 38 % ja seurakuntavastaajista 31 %.

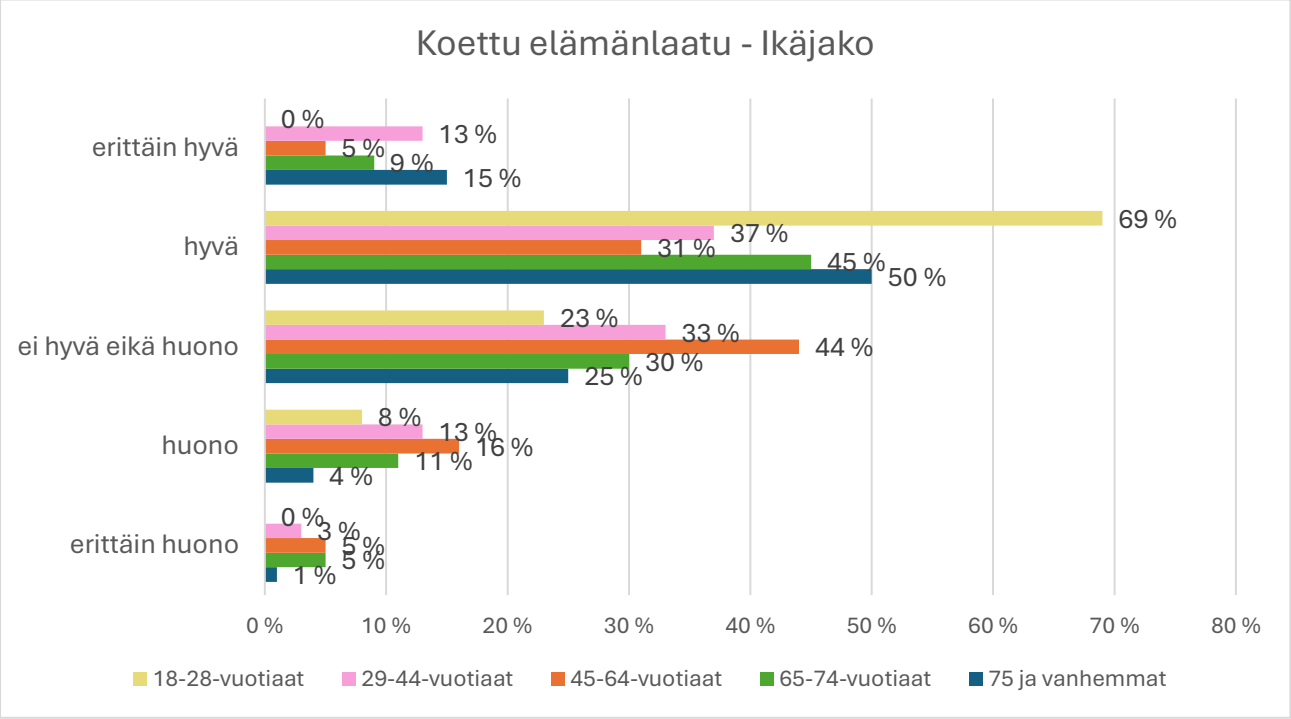
Nais- ja miesvastaajien välinen suurin ero löytyi vaihtoehdon ”Huono” kohdalta. Miehistä sen valitsi 17 % ja naisista 8 %. Eroa peilasi vaihtoehdon ”Hyvä” lukemat, joka naisilla oli 47 % ja miehillä 38 %.

Suurempia eroja löytyi erottelemalla vastaajat ruokailijoihin ja kohtaajiin sekä muiden syiden takia asioimaan tulleisiin vastaajiin (kaavio 30). Ruokailijat ja kohtaajat tunsivat elämänlaatunsa selkeästi paremmaksi kuin muut tulijat.

Kaavio 30

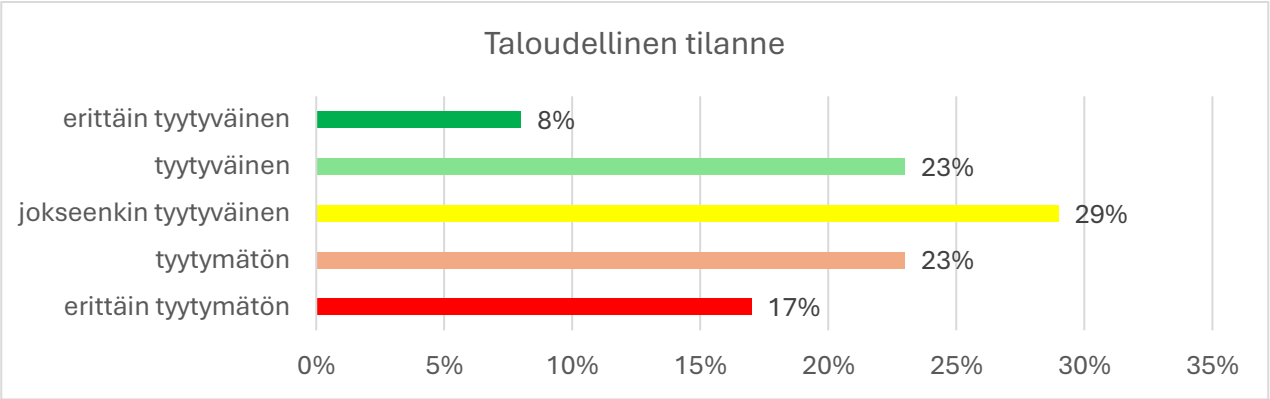
Lisää eroja löytyi tarkastelemalla kysymystä ikäjaon mukaisesti (kaavio 31). Parhaimpana elämänlaatuaan pitivät 18–28-vuotiaat eli nuorimmat vastaajat, joista noin seitsemän kymmenestä vastaajasta (69 %) piti elämänlaatuaan hyvänä. Huonoimpana elämänlaatuaan pitivät 45–64-vuotiaat, joista vaihtoehdon ”huono” tai ”erittäin huono” valitsi lähes yksi viidestä (18 %) vastaajasta.

Kaavio 31

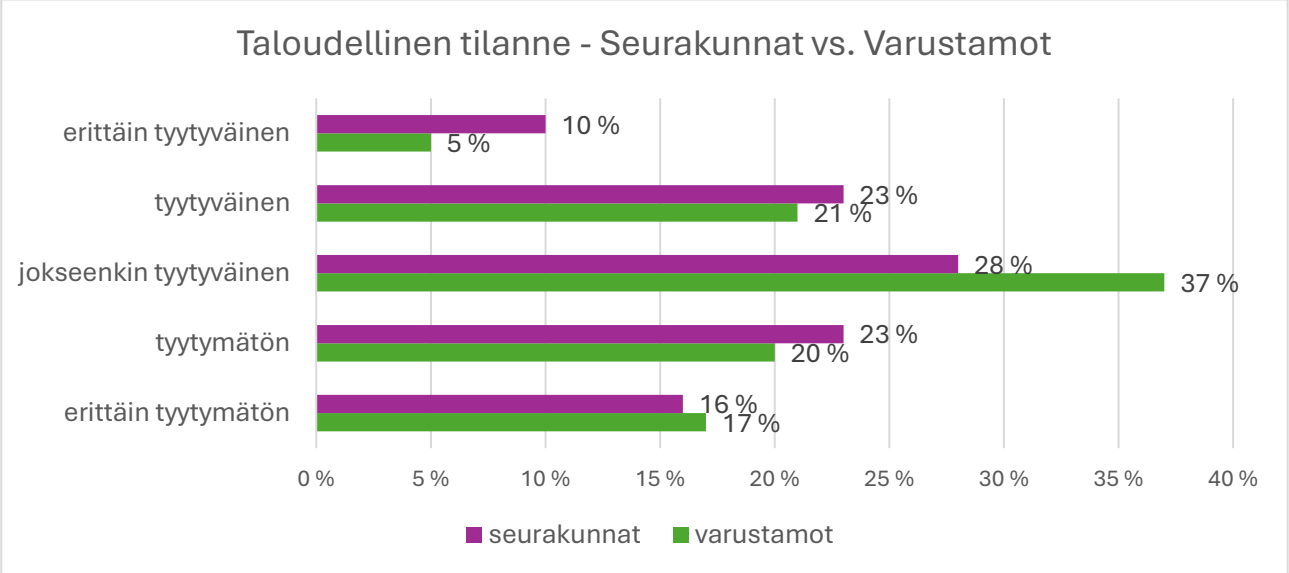
11. Taloudellinen tilanne (N445)

Erittäin tyytyväisiä tai tyytyväisiä omaan taloustilanteeseensa oli lähes kolmannes (31 %) vastaajista (kaavio 32). Jokseenkin tyytyväisiä oli alle kolmannes (29 %). Tyytymättömiä ja erittäin tyytymättömiä omaan taloustilanteeseensa oli jo kaksi viidestä (40 %) vastaajasta, kun syksyllä 2024 samoin koki vain 30 % vastaajista. Vuoden 2025 alusta voimaan astuneet loput sosiaaliturvaheikennykset alkavat näkyä kyselyvastauksissa. Asumisen tukien heikennykset osuvat juuri työelämän ulkopuolella oleviin tukien varassa eläviin ihmisiin, joita suurin osa tämän kyselyn vastaajista oli. 10 prosentin nousu puolessa vuodessa (marras-huhtikuu) välillä on iso muutos.

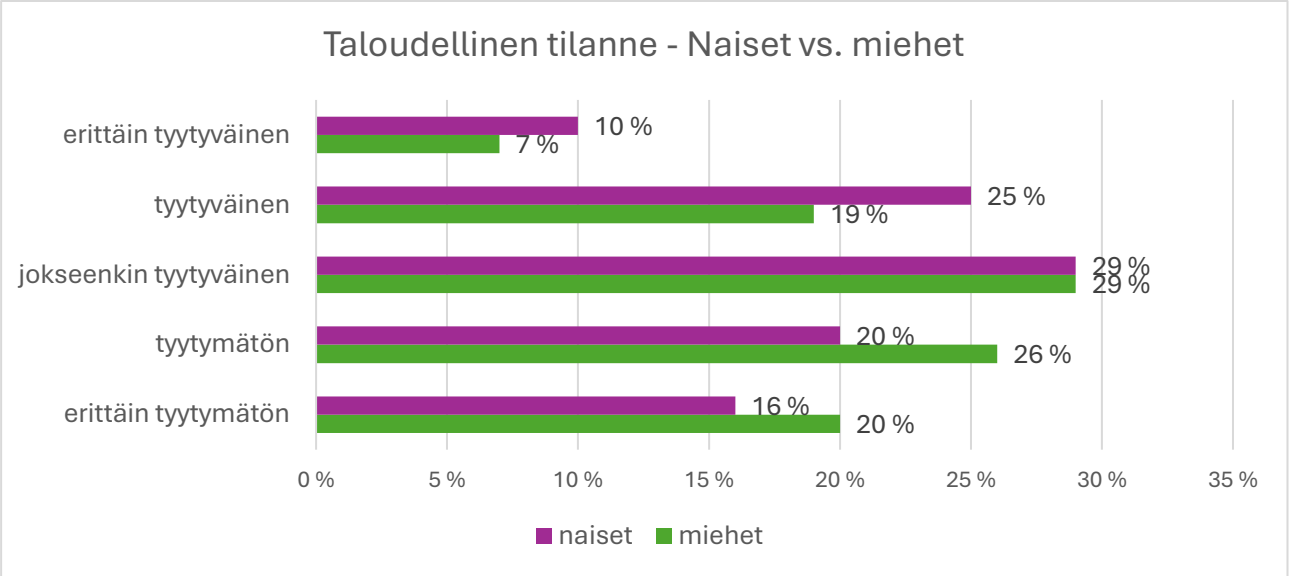
Kaavio 32

Seurakuntavastaajista löytyivät sekä taloustilanteeseensa tyytyväisimmät että tyytymättömimmät vastaajat (kaavio 33). Suurin ero seurakuntavastaajien ja Varustamo-vastaajien väliltä löytyi vaihtoehdosta ”jokseenkin tyytyväinen”, jonka valitsi lähes kaksi viidestä (37 %) Varustamo-vastaajasta ja vajaa kolmannes (28 %) seurakuntavastaajista.

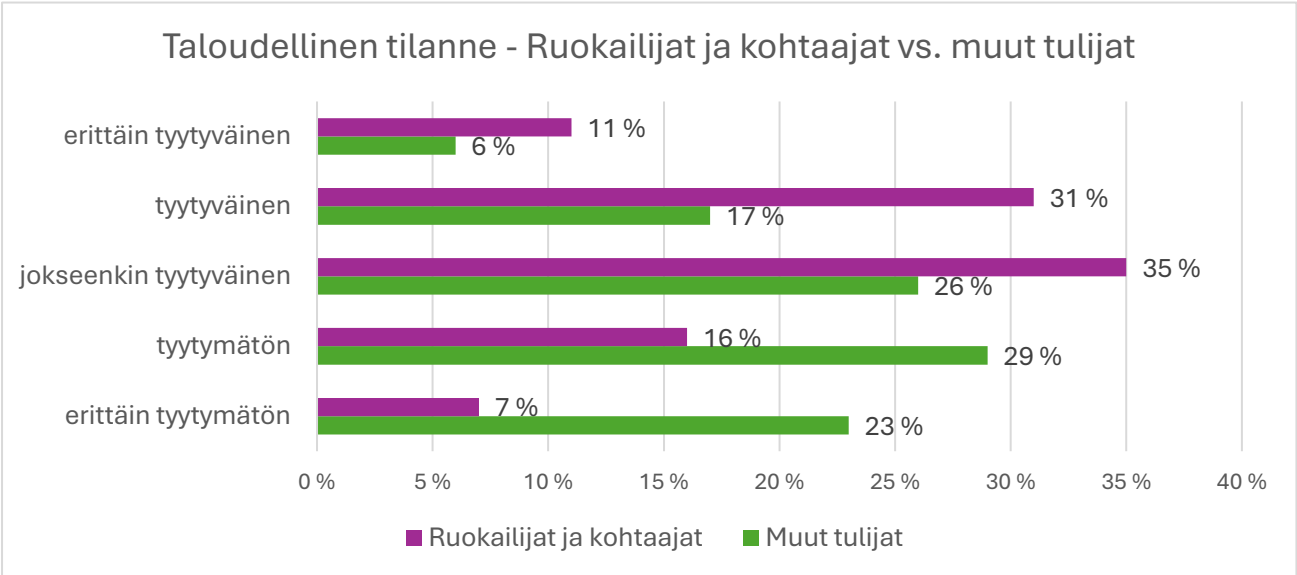
Kaavio 33

Eroja taloustilanteessa löytyi myös mies- ja naisvastaajien väliltä (kaavio 34). Naisvastaajat olivat tilanteeseensa tyytyväisempiä kuin miehet. Miehistä tyytymättömiä tai erittäin tyytymättömiä omaan taloustilanteeseen oli lähes puolet (46 %) vastaajista siinä missä naisista samoin arvioi reilu kolmannes 36 %.

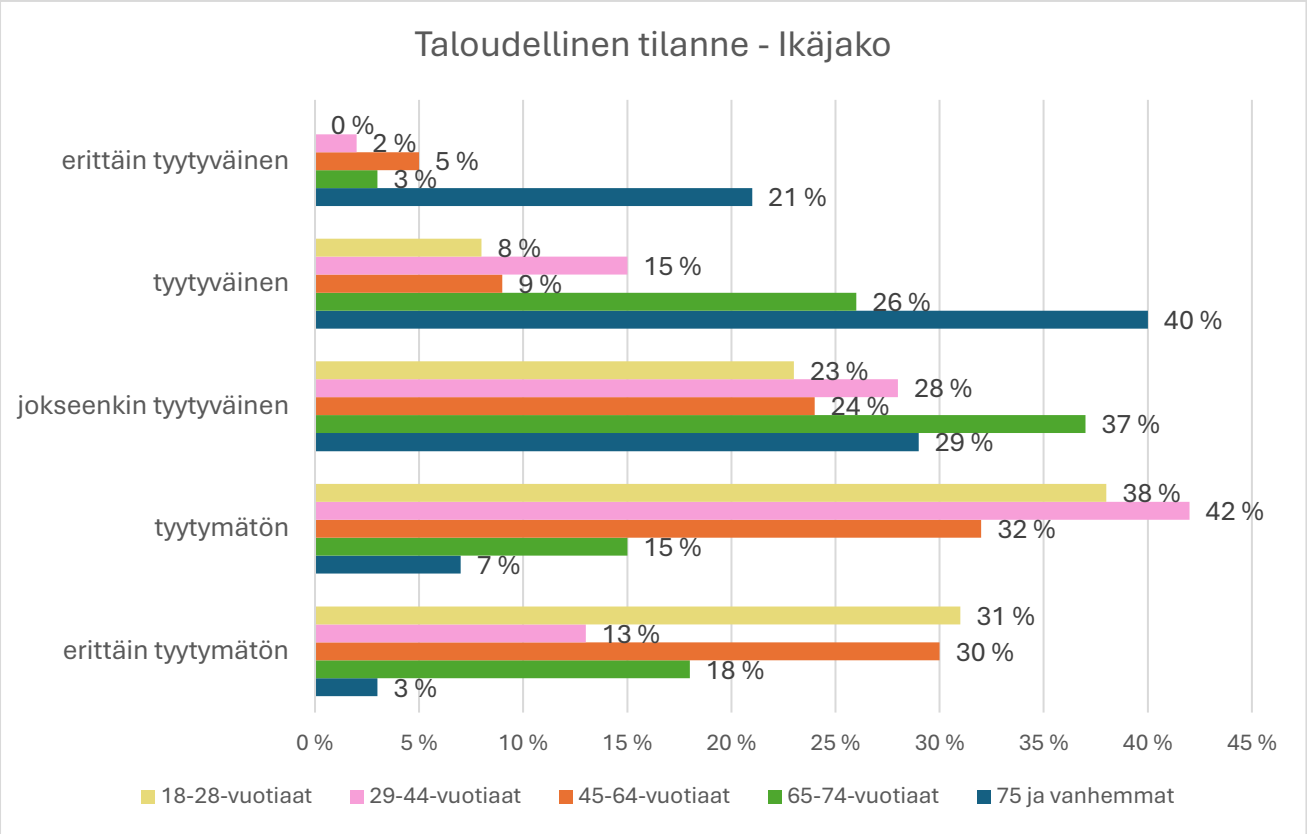
Kaavio 34

Suuria taloustilannekokemuseroja löytyi ruokailijoiden ja kohtaajien sekä muiden tulijoiden vastauksista (kaavio 35). Ruokailijat ja kohtaajat olivat erittäin selkeästi tyytyväisempiä taloustilanteeseensa kuin muut tulijat. Ruokailijoista ja kohtaajista tyytymättömiä tai erittäin tyytymättömiä omaan taloustilanteensa oli vain noin neljännes (23 %) vastaajista, kun muista tulijoista näin koki yli puolet (52 %).

Kaavio 35

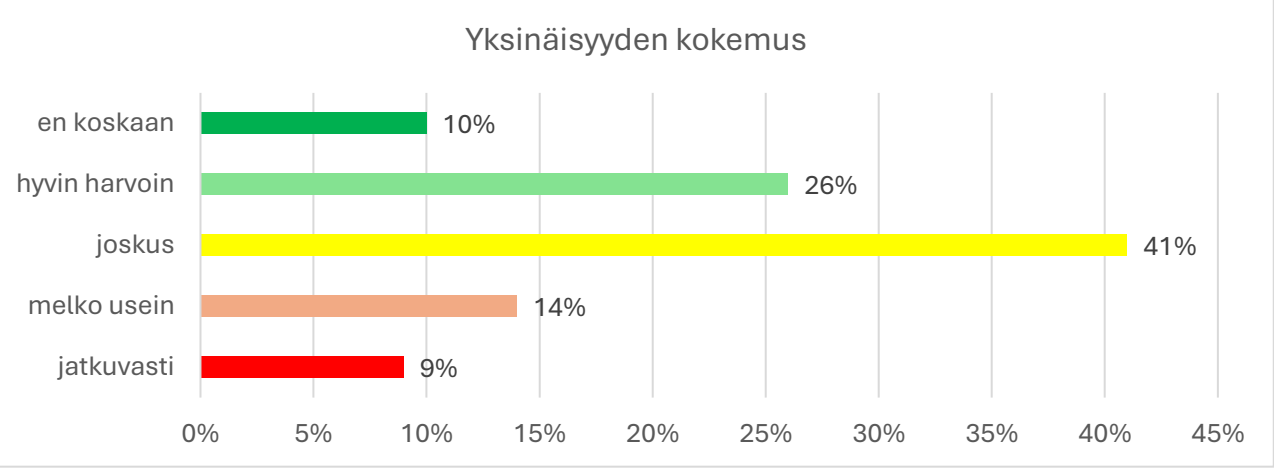
Yllättävää ei ole se, että eroja löytyi myös eri ikäryhmien väliltä (kaavio 36). 75-vuotiaat ja sitä vanhemmat vastaajat olivat kaikkein tyytyväisimpiä taloustilanteeseensa. Tyytymättömimpiä olivat puolestaan nuorimmat eli 18–28-vuotiaat vastaajat. Toiseksi tyytymättömimpiä olivat työikäisistä 45–64-vuotiaat vastaajat.

Kaavio 36

12. Yksinäisyyden kokemus (N440)

Koko vastaajajoukosta itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti koki noin yksi viidestä (23 %) vastaajasta (kaavio 37). Luku on neljä prosenttia suurempi kuin syksyn 2024 kyselyssä. Ei koskaan tai hyvin harvoin itsensä yksinäiseksi koki tässä kyselyssä reilu kolmannes (36 %) vastaajista. Syksyllä 2024 samoin koki 42 % vastaajista.

Kaavio 37

Tarkasteltaessa jatkuvasti yksinäisyyttä kokeneiden vastaajien ryhmää tarkemmin, kävi ilmi, että he olivat 29-vuotiaita ja sitä vanhempia vastaajia. 44 % heistä vastasi, ettei heillä ole yhtään ystävää. 73 % heistä oli erittäin tyytymättömiä tai tyytymättömiä omaan taloustilanteeseensa. 51 % heistä koki elämänlaatunsa erittäin huonoksi tai huonoksi. 49 % heistä koki terveydentilansa huonoksi tai melko huonoksi.

Yksinäisyyden kokemukset voivat seurata heikentyvää taloustilannetta. Moni asiakas kuvaa kuinka huono rahatilanne johtaa harrastusten ja läheisten tapaamisten harventamiseen, perumiseen tai lopettamiseen. Huono terveydentila johtaa samaan lopputulokseen, elämä kaventuu.

Pohdimme sitä, onko osalla vastaajista kyse ulkopuolisuuden tunteesta, vaikka nämä vastaajat ovat jo löytäneet tiensä ihmisten pariin tulemalla diakoniatyön toimintoihin. Onko kyse siitä, että vaikka on ihmisten seurassa, he eivät ole niitä ihmisiä, joita on suurin ikävä – omia läheisiä, lapsia, lapsenlapsia tai ystäviä.

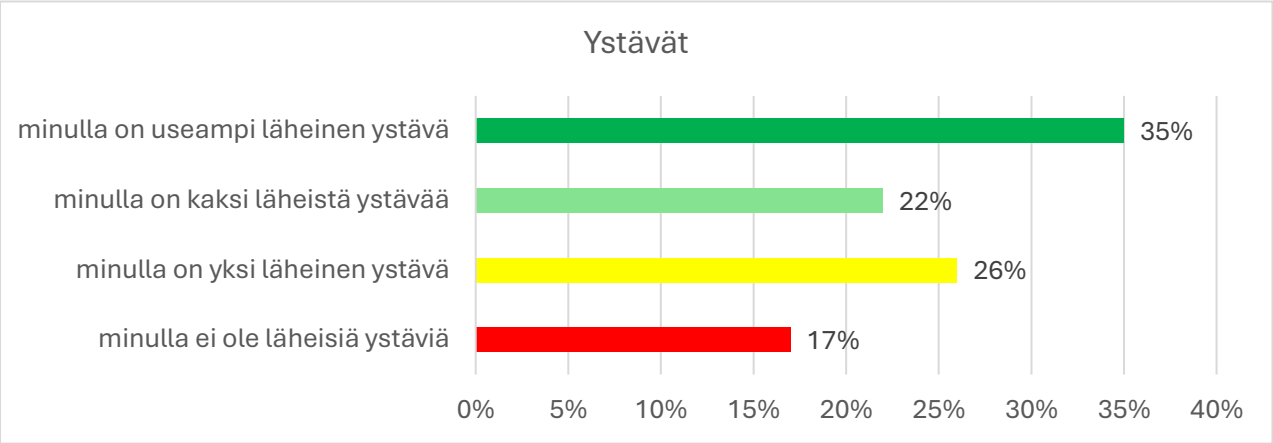
Joka tapauksessa yksinäisyyden kokemusten lisääntyminen on yhteydessä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin heikentymiseen, ja siihen on syytä tarttua. Koska valtaosa kyselyvastaajista asui yksin, ovat hyvinvoinnin heikkenemisen vaikutukset moninkertaisia. Sosiaaliturvan heikentyminen on rakenteellinen ongelma, johon tulisi puuttua rakenteellisella tasolla, ei pelkästään diakoniatyön avustamisen muotoja kehittämällä.

Tarkasteltaessa yksinäisyyden kokemusta eri vastaajajakojen kautta muutamia mainitsemisen arvoisia eroja löytyi vain ikäjaolla sekä jakamalla vastaajat ruokailijoihin ja kohtaajiin sekä muihin tulijoihin. Ikäjaottelulla nuorimmasta vastaajaryhmästä, 18–28-vuotiaista, kukaan ei valinnut vaihtoehtoa ”jatkuvasti”. Muista syistä kuin ruokailemaan ja kohtaamaan tulleista vastaajista ”melko usein” ja ”jatkuvasti” vaihtoehdot valitsi 28 % vastaajista, kun sama luku oli ruokailijoilla ja kohtaajilla 21 %.

13. Ystävät (N438)

Koko vastaajajoukosta noin joka kuudes (17 %) kertoi, ettei hänellä ole yhtään läheistä ystävää (kaavio 38). Luku on seitsemän prosenttia suurempi kuin edellisen kyselyn sama vastaustulos. Erityisesti tämän kysymyksen kohdalla olisi kiinnostavaa tietää, olemmeko tavoittaneet täysin eri vastaajajoukkoa kuin viimeksi vai onko vastaajien elämänsuhteissa tapahtunut aidosti näin suuria muutoksia.

Jonkin suuntaista verrattavuutta tästä saataisiin, jos kyselyyn lisättäisiin kohta: ”Oletko vastannut tähän kyselyyn viimeksi [ajankohtana XX]?”. Sekään ei kuitenkaan kerro yksilötason muutoksista, jotka voivat olla lieviä tai radikaaleja.

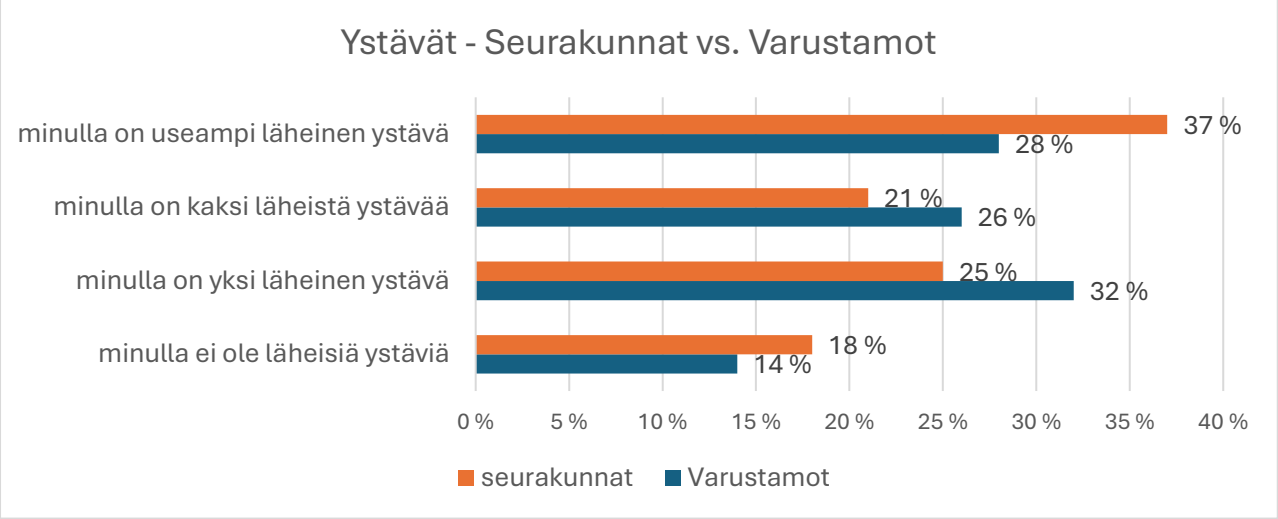

Kaavio 38

Ruokailijoilla ja kohtaajilla oli enemmän ystäviä kuin muista syistä asioimiaan tulleilla vastaajilla. Muista tulijoista yksi viidestä (20 %) vastasi, että hänellä ei ole yhtään ystävää. Sama tilanne oli ruokailijoista ja kohtaajista vain noin yhdelle kymmenestä (12 %) vastaajasta.

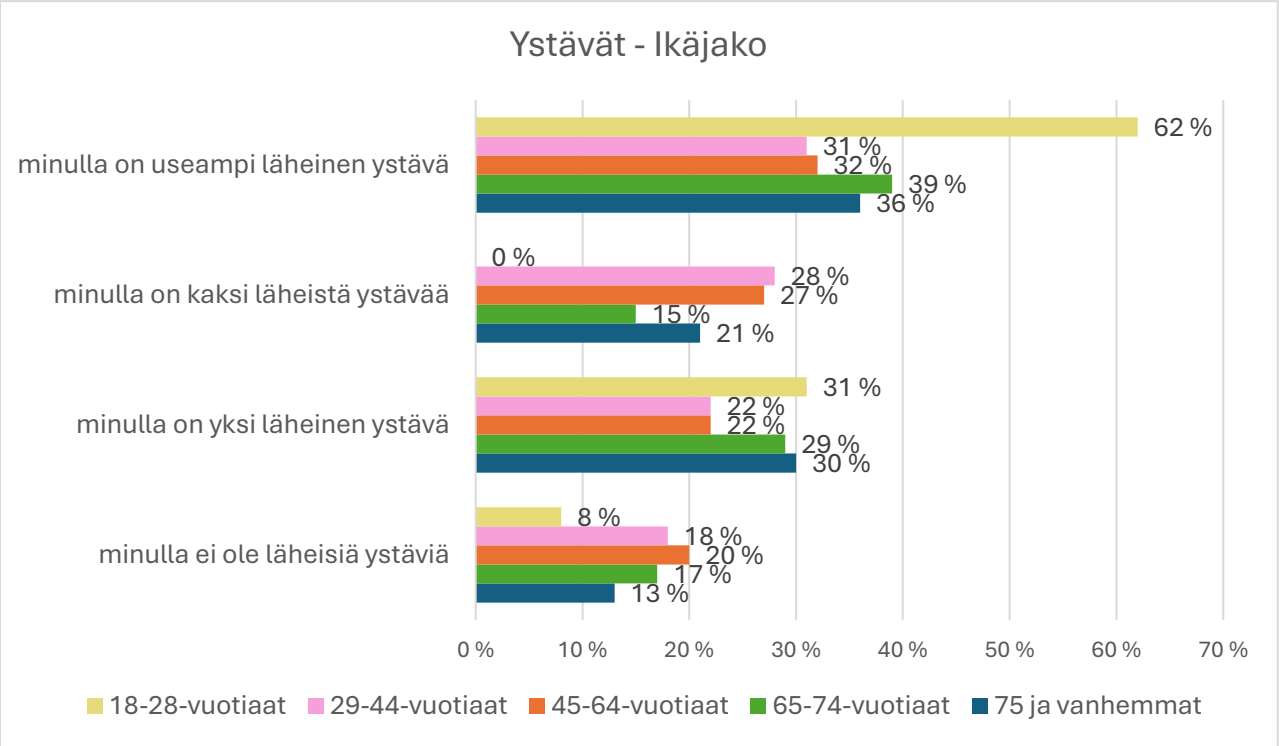
Naisilla oli selkeästi enemmän ystäviä kuin miehillä. Naisista vain noin yksi kymmenestä (13 %) vastasi, että hänellä ei ole yhtään ystävää. Miehistä samoin vastasi useampi kuin yksi viidestä (23 %) vastaajasta.

Varustamo-vastaajilla oli vastausten perusteella hiukan vähemmän heitä, joilla ei ollut yhtään läheistä ystävää (kaavio 39). Seurakuntavastaajilla oli puolestaan useampia ystäviä kuin Varustamo-vastaajilla.

Kaavio 39

Ikäjaottelusta kävi ilmi, että nuorimmilla 18–28-vuotialla vastaajilla oli noin puolet enemmän useampia ystävyyssuhteita samanaikaisesti kuin muilla ikäryhmillä (kaavio 40). Heikoin tilanne oli 45–64-vuotiailla, joista yksi viidestä (20 %) vastasi, että heillä ei ole yhtään läheistä ystävää.

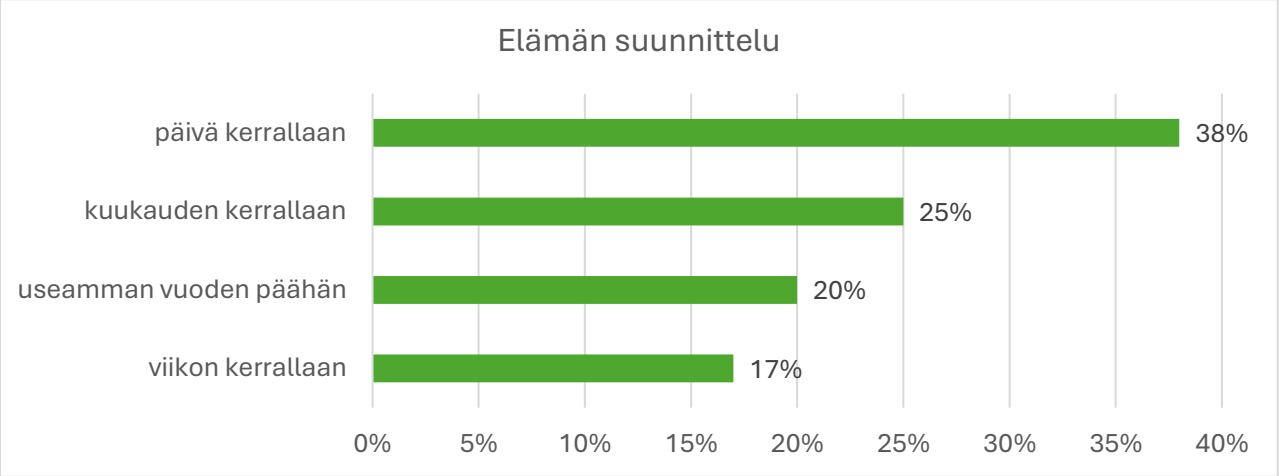

Kaavio 40

14. Elämän suunnittelu (N442)

Päivä kerrallaan elämäänsä suunnittelevien vastaajien määrä oli tälläkin kerralla suurin, heitä oli lähes kaksi viidestä (38 %) vastaajasta (kaavio 41). Heidän määränsä oli lisääntynyt kolme prosenttia sitten syksyn 2024 kyselyn.

Suhteessa syksyn 2024 kyselyyn olivat kohdat ”Useamman vuoden päähän” ja ”Kuukauden kerrallaan” vaihtaneet paikkaa. Viimeksi useamman vuoden kerrallaan elämäänsä suunnitteli 26 % vastaajista, nyt vain yksi viidestä (20 %). Kuukauden kerrallaan suunnittelua teki nyt yksi neljästä (25 %) vastaajasta, kun viimeksi sitä teki yksi viidestä (20 %) vastaajasta.

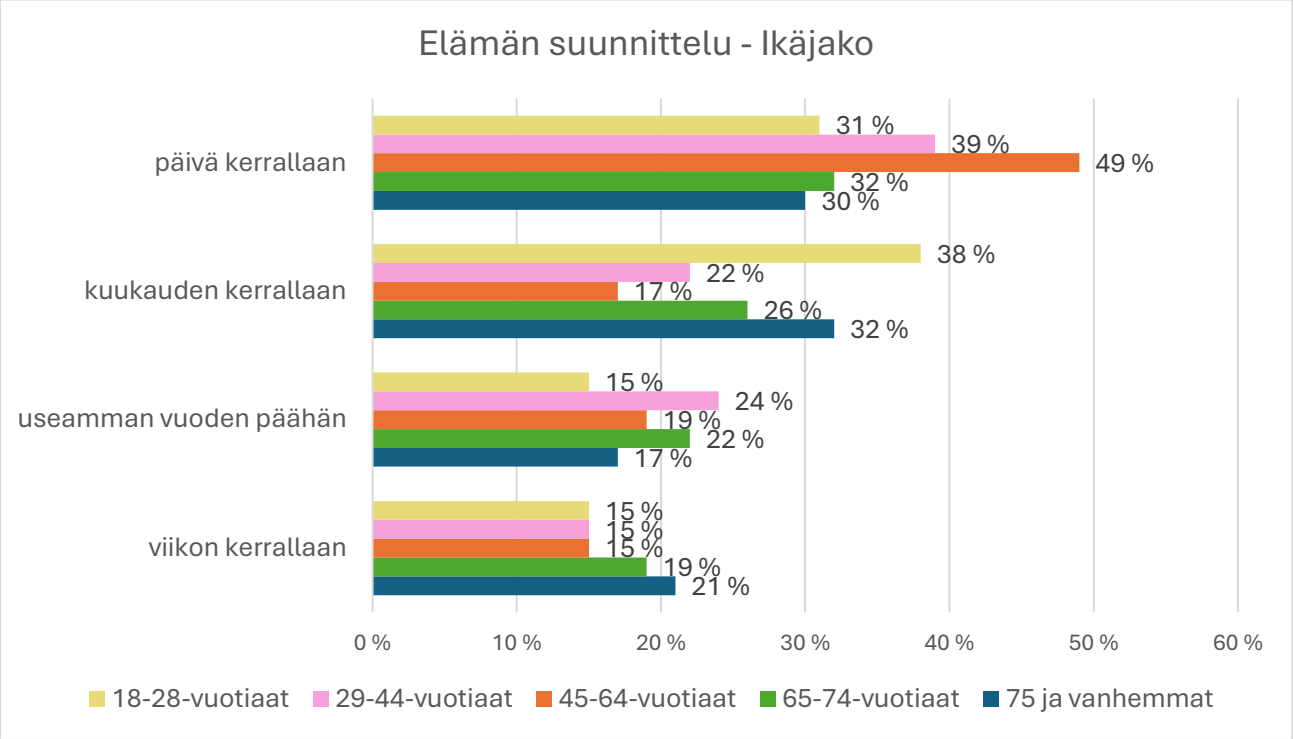
Kaavio 41

Seurakunta- ja Varustamo-vastaajien välinen suurin ero elämän suunnittelussa oli ”päivä kerrallaan” -vaihtoehdossa. Varustamo-vastaajista niin kertoi tekevänsä jo lähes puolet (45 %), mutta seurakuntakävijöistä reilu kolmannes (36 %).

Nais- ja miesvastaajien välinen suurin ero löytyi ”useamman vuoden päähän” -vastausvaihtoehdosta. Miehistä niin kertoi tekevänsä noin neljännes (26 %) ja naisista harvempi kuin yksi viidestä (18 %) vastaajasta.

Ruokailijoiden ja kohtaajien sekä muista syistä paikalle tulleiden vastaajien välinen suurin ero löytyi vaihtoehdosta ”kuukauden kerrallaan”. Ruokailijoista ja kohtaajista niin vastasi 28 % ja muista tulijoista 22 %. Lähes sama prosenttiero oli vaihtoehdon ”päivä kerrallaan” kohdalla, jonka ruokailijat ja kohtaajat valitsivat 36 % verran ja muut tulijat 41 % verran.

Monipuolisimmat erot löytyivät tästäkin kysymyksestä ikäjaottelulla (kaavio 42). Useimmiten päivä kerrallaan elämäänsä suunnittelivat 45–64-vuotiaat vastaajat. Tämä on ymmärrettävää aiempien vastausten perusteella, kun sama ikäryhmä koki elämänlaatunsa ja terveydentilansa huonoimmaksi ja taloudellisen tilanteensa toiseksi huonoimmaksi verrattuna muihin ikäryhmiin. Elämää on vaikea suunnitella eteenpäin ilman riittävää toimeentuloa ja häilyvän terveydentilan kanssa, kun ei tiedä onko tuleva päivä tai viikko käänne parempaan vai huonompaan suuntaan.

Kaavio 42

15. Elämän kuormitustekijät (N355)

Elämän kuormitustekijöitä kysyttiin tässä kyselyssä nyt ensimmäistä kertaa. Vastaukset on jaoteltu ikäkategorioittain, jotta eriävät huolenaiheet tulevat parhaiten näkyville. Jotain selkeitä eroja oli, kuten nuorempien vastaajien selkeämmät taloushuolet ja iäkkäämpien vastaajien selkeämmät terveys- ja maailmantilahuolet.

18–28-vuotiaita kuormittivat eniten taloushuolet (90 %) ja terveyteen liittyvät asiat (55 %). Reilu neljännes (27 %) mainitsi työttömyyden tai epätietoisuuden tulevaisuuden töistä. Vastaajat kertoivat kuormitustekijöistään näin:

> *”Eniten taloudellinen puoli. Myös mielenterveysongelmat ja niiden hoito huolestuttaa.”*
>
> *”Velat ja taloustilanne, jaksaminen koulussa ja sosiaalisissa tilanteissa. Huolet liittyen terveyteen.”*
>
> *”Att jag hålls frisk och kan arbeta.”*
>
> *”Jaksaminen ja mielenterveys.”*

29–44-vuotiaita vastaajia kuormittivat eniten talous (72 %), terveys (44 %) ja lapsiin liittyvät asiat (22 %). Terveyshuolet liittyivät niin omiin, lasten kuin muidenkin läheisten fyysisiin ja mielen sairauksiin. Lapsiin liittyvät kuormitustekijät liittyivät mm. erityislapsiin, yksinhuoltaja-arkeen, koulun aloitukseen ja murros- tai teini-ikään. Lisäksi tätä ikäryhmää kuormittivat työttömyys tai työelämähuolet (10 %), asuminen (8 %) sekä yksinäisyys (6 %). Vastaajat kertoivat tilanteistaan näin:

> *”Taloudellinen köyhyys ja se etten voi tehdä sellaisia asioita, joihin tarvitaan rahaa. Istun kotona aika paljon. Haluan äkkiä töihin.”*
>
> *”Talous ja erityislasten haasteet päivittäin.”*
>
> *”Höga kostnader (bostad, mat, barnens behov).”*
>
> *”Taloudellinen tilanne, selkeän suunnan puute, niukat sosiaaliset suhteet.”*
>
> *”Terveydentila, yksinäisyys ja päihteiden käyttö.”*
>
> *”Rahatilanne (huono). Mielenterveys, ahdistuneisuus sekä masennus. Itsetuhoisuus.”*
>
> *”Terveys ja rahahuolet. Stressi tulevaisuudesta. Rasistinen ilmapiiri. Byrokratia. [---]”*
>
> *”Kuoleman pelko ja asunnottomuus [---], kumppanin puuttuminen.”*
>
> *”Finding affordable housing in the city area.”*

45–64-vuotiaita vastaajia kuormittivat eniten talous (57 %) ja terveys (41 %). Terveyteen liittyvät huolet liittyivät niin vastaajaan itseensä kuin tämän perheenjäseniin ja lähipiiriin sekä omaishoitajuuteen. Huolta aiheuttivat niin mielen kuin kehon sairaudet.

16 % tämän ikäryhmän vastaajista mainitsi myös heikot työllistymismahdollisuudet tai työttömyyden.

10 % mainitsi lapset jossain asiayhteydessä: huolta oli lasten pärjäämisestä, terveydestä, hoidosta sekä palveluista.

Yksinäisyys mainittiin joissain vastauksissa tässäkin ikäryhmässä. Vastaajat kuvasivat tilanteitaan itse näin:

> *”Taloustilanne. Toisinaan huoli terveydestä ja omasta jaksamisesta. Maailmantilanteen sodat ja uhkatilanteet huolestuttavat.”*

> *”Haen töitä jatkuvasti, mutta ei ole vaan tärpännyt. Kun sitten saa edes jonkun tilaisuuden, terveys asettuu tielle. [---] Myös jatkuvat uniongelmat stressin takia.”*

> *”Terveys, taloudellinen tilanne, asuntoasiat, erakoituminen, ihmissuhteiden puuttuminen.”*

> *”Se kuinka valtio kohtelee kaikkia ihmisiä, joilla ei ole rahaa niin todella huonosti. Tuntuu kuin meillä ei olisi mitään arvoa.”*

> *”Pitkäaikaissairaus, johon ollut vaikeaa saada toimivaa hoitoa julkisen terveyshuollon kautta, heikko taloudellinen tilanne, läheisen vaikea sairaus.”*

> *”Familjesituationen. [---].”*

> *”I am aging and I do not have retirement pension because nobody give me a job.”*

65–74-vuotiaista vastaajista 58 % mainitsi terveyshuolet, jotka liittyivät joko itseen, perheenjäseniin, omaishoitajuuteen tai ystäviin. 49 % mainitsi rahahuolet, joista osa liittyi akuutteihin asioihin, rahan yleiseen riittävyyteen, vanhenemiseen ja sen kautta tuleviin muutoksiin tai esimerkiksi tuleviin suuriin terveyskuluihin. Useita mainintoja saivat myös maailmantilanne sekä läheisen hoitamiseen liittyvät asiat. Vastaajat itse kertoivat kuormitustekijöistään näin:

> *”Huoli toimeentulosta ja toisesta henkilöstä. Terveys.”*

> *”Taloudelliset asiat, sodat ja nuorten syrjäytyminen.”*

> *”Digiongelmat ja yksinäisyys, mielenterveysongelmat.”*

> *”Det mesta: boende, hälsan, ekonomin.”*

> *”Terveydentila huolestuttaa, ei pääse lääkäriin.”*

> *”Pitkänaikavälin taloudellinen tilanteemme puolison kanssa, puolison moninaiset sairaudet.”*

> *”Sairaudet, huoli sukulaisista, sodat, vääryys.”*

75-vuotiaista ja sitä vanhemmista vastaajista 49 % mainitsi terveyshuolet. Ne koskivat sekä vastaajaa itseään, hänen puolisoaan tai omaishoidettavaa sekä muita läheisiä ihmisiä. 12 % mainitsi taloushuolet, jotka liittyivät eläkkeen riittävyyteen, kaiken kallistumiseen ja ylikalliiseen asumiseen tai kodin remontteihin.

8 % vanhimmista vastaajista kertoi kantavansa huolta maailmantilasta ja sen vaikutuksista muun muassa lasten tai lastenlasten tulevaisuuteen. Useampi vastaaja kertoi myös yksinäisyydestä ja turvattomuudesta sekä puolison tai läheisen kuolemasta tai kantoi huolta omasta lähenevästä kuolemasta. Jokusen maininnan sai myös hoidon puute, kun julkiselta puolelta ei saa tarvetta vastaavia palveluita. Vastaajat kommentoivat kuormitustekijöitään näin:

”Sairaus, perheenjäsenten sairaudet, talous, lasteni talous.”

”Yksin pärjääminen, kun rapistuu vähitellen. Tällä hetkellä näkö vaikein.”

”Kuinka saan eläkkeeni riittämään jokapäiväiseen toimeentuloon.”

”Maailman globalisaatio, kulutushysteria ja hengellisten arvojen häviäminen.”

”Trump och hans svit.”

”Puolison kuolema äkillisesti ja yksinäisyys.”

”Fyysinen kunto, askel hidastuu. Lääkäriaikojen vaikea saanti julkisella puolella.”

16. Elämän voimavaratekijät (N377)

Voimavaratekijöitä kysyttiin myös tässä kyselyssä ensimmäistä kertaa. Oli mielenkiintoista huomata, että voimavaratekijöistä halusi kertoa useampi vastaaja kuin kuormitustekijöistä, (22 vastausta enemmän). Kertooko se halusta kohdentaa oma katse ennemmin hyvään kuin haastavaan? Vai ihan vaan sattumasta. Myös voimavaratekijät on jaoteltu ikäkategorioittain, jotta mahdolliset erot tulevat helpommin näkyville.

18–28-vuotiaista vastaajista 45 % mainitsi omat lapset ja ystävät. 36 % mainitsi harrastukset. 27 % mainitsi kumppanin ja perhe-sanan. 18 % mainitsi luonnon. Vastaajat kuvasivat voimavaratekijöitään itse näin:

”Lapset, luonto silloin kun sinne jaksaa mennä, ystävät.”

”Urheilu, ystävät, meditaatio, harrastukset ja terapia.”

”Kumppani, koiramme ja ylipäätään innostus liittyen tulevaisuuteen.”

”Att vi har ett litet barn, som fyller 1 år i sommar. Att vi båda ska arbeta nu och att livet ser lite bättre ut just nu.”

29–44-vuotiaista vastaajista 35 % erotteli vastauksissaan lapset, 31 % ystävät, 23 % perheen ja 21 % läheiset. Selvää on, että yleisin voimavaratekijä on läheinen ihmissuhde.

31 % mainitsi harrastukset voimavaratekijänä. 19 % puhui tekemisestä, oli se sitten työtä, kuntouttavaa työtä tai uuden oppimista, josta tuli kokemus omasta merkityksellisyydestä.

Uskon ja hengellisyyden mainitsi 15 % vastaajista. Lemmikit mainitsi 10 %. Jokunen vastaaja puhui toivosta, jolla avulla kulkea eteenpäin. 29–44-vuotiaat vastaajat kertoivat asiasta itse näin:

> *”Lapseni ja ystävät ja perhe.”*
>
> *”Perheeni, lemmikkini, diakonia, mielenterveyspalvelu, psykologi, ystävä, jooga.”*
>
> *”Usko, läheiset, lemmikki ja oma seurakunta.”*
>
> *”Opiskelu, uuden oppiminen ja rakas puoliso sekä lapset ja ystävät.”*
>
> *”Hengellisyys, kokemus suuremmasta merkityksestä, omien traumojen läpikäynti, se että on paljon vapaa-aikaa olla ja elää hidastempoista elämää tällä hetkellä, lukeminen, podcastien kuuntelu, luonnossa kävely.”*
>
> *”Jos totta puhutaan, niin en oikein tiedä. Mutta kai se on se toivo, että ehkä asiat tästä vielä "paranee".”*

45–64-vuotiaista vastaajista 48 % mainitsi läheiset ihmiset, joista eniten mainittuja olivat lapset ja ystävät. Muita käytettyjä sanoja olivat lapsenlapset, perhe ja ihmiset. 24 % mainitsi uskon voimavarakseen viitaten Jeesukseen, Jumalaan tai Jumalan sanaan. Samoin 24 % mainitsi harrastukset.

16 % tämän ikäryhmän vastaajista kertoi voimavaroista, jotka voi luetun perusteella määritellä tietynlaiseksi elämänasenteeksi ja sitä seuraavaksi toivoksi paremmasta huomisesta. Vastaajista 7 % mainitsi vapaaehtoistyön tai työn tuovan voimavaroja elämään.

Huolestuttava asia 45–64-vuotiaiden vastauksissa oli ”Ei mikään”, jonka mainitsi noin joka 20. vastaaja. Millä jatkaa matkaa, jos mikään ei tuo hyvää elämään?

Vastaajat kuvasivat itse voimavarojaan tai niiden puutetta näin:

> *”Läheiset ja ystävät.”*
>
> *”Lapset ja lapsenlapset.”*
>
> *”Usko Jumalaan. Luottamus omaan isänmaahan ja omiin läheisiin. Luonnon kauneus ympärilläni ja hyvät ystävät!”*

”Beliefs in higher force and in sense of belonging to this planet, land, nature.”

”Vapaaehtoistyöt, muiden ihmisten kohtaaminen, ystävät ja ystävystyminen, hengellinen ulottuvuus eli usko.”

”Toivo paremmasta elämästä. Huumorilla eteenpäin.”

“Jotenkin luotan itseeni, ja uskon vielä onnistuvani löytämään tasapainon elämääni. Jotain hyvää on vielä varattu minullekin.”

“Ikävä kyllä, tällä hetkellä ei mikään.”

65–74-vuotiasta vastaajista myös 48 % kertoi ystävien, lähisukulaisten ja muiden läheisten ihmissuhteiden tuovan voimavaroja elämään. Tässä ikäryhmässä korostuivat erityisesti lapsenlapset, jotka mainitsi 27 % heistä, jotka puhuivat läheisistä ihmissuhteista. 17 % kertoi uskon tuovan voimia elämään ja samoin 17 % mainitsi moninaiset harrastukset, joiden avulla jaksaa paremmin.

Myös tässä ikäryhmässä oli sellaisia vastauksia, joita voisi kutsua positiiviseksi elämänasenteeksi. Samoin tässäkin ikäryhmässä oli vastauksia, noin joka 14:sta vastaajalla, joissa kerrottiin, että mikään ei tuo elämään voimavaroja tai tuo vain vähän.

Vastaajat kertoivat kokemuksistaan itse näin:

”Lapset, Lapsenlapset, Sukulaiset, Ystävät, Kirjat/lukeminen.”

”Käyn hengellisissä tilaisuuksissa, Jeesus tuo voimaa ja iloa.”

”Hyvä parisuhde, optimismi, luottamus jumalan huollonpitämiseen, ystävät, mahdollisuus auttaa muita.”

”Harrastukset, palstaviljely, kuorolaulu, lenkkeily, kävely, iloinen elämänasenne, vapaaehtoistyö.”

”Uteliaisuus katsoa elämän läpi.”

”Ymmärrys elämästä maailmassa jolloin tajuaa että, meillä on kaikki hyvin.”

”Mycket lite: Jag försöker motionera och nu och då komma till diakonin.”

”Ei ole elämässä iloa tuottavia asioita.”

75-vuotiaista ja sitä vanhemmista vastaajista 62 % mainitsi voimavaralähteenä läheiset ihmissuhteet. Niitä oli niin lapsiin, lapsenlapsiin, sisaruksiin, puolisoon, ystäviin, naapureihin kuin seurakunnan toiminnasta löytyneeseen yhteisöön liittyen. 36 % kertoi jonkinlaisen tekemisen tuovan sisältöä päiviin, olipa se sitten harrastus, muiden kanssa yhdessä tekemistä tai muunlaista toimintaa.

21 % mainitsi uskon, hengellisyyden tai uskonyhteisön, joka tuo voimavaroja arkeen. Vain yksi henkilö tässä ikäryhmässä vastasi ”Ei mikään”. Vastaajat kertoivat asioista itse näin:

”Mina vänner, familjen, barnbarn tilltalar mig varje dag hur bra jag egentligen har.”

”Familjen,vänner omkring mig, gudstjänst, böcker, teater, film.”

”Harrastukset, yhteislaulu , jumppa , lautapelit.”

”Kristillinen elämän katsomus.”

”Meidän kirkon diakoniatyö, Jumalan läsnäolo ja armo.”

”Luottamus Jumalaan, hänen Johdatus elämääni, luonto, hyvä ruoka.”

”Mina medmänskor som jag träffar dagligen. Min gudstro som ger mig tillit och hopp.”

”Ihmisten merkityksellinen kohtaaminen.”

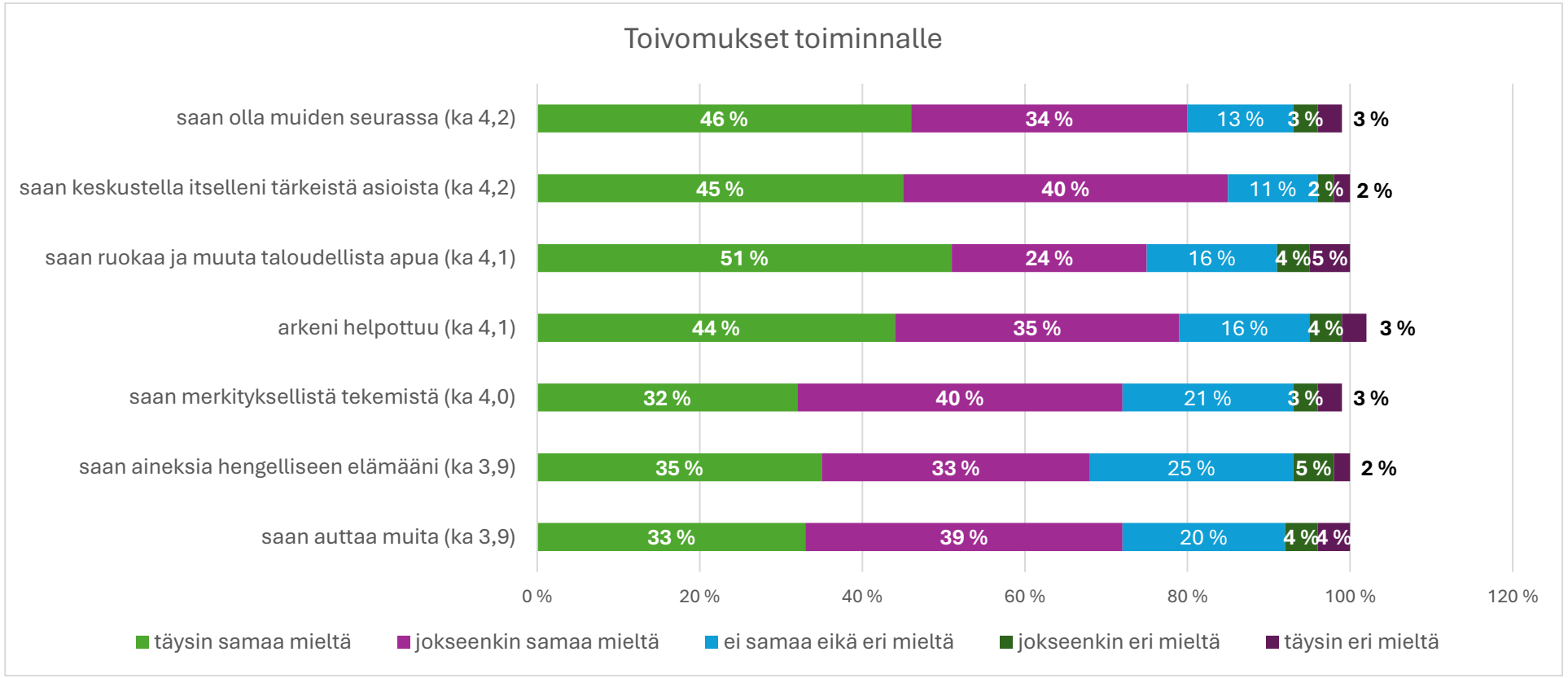
”Inget som stör den "grå vardagen".”

Kahdessa vanhimmassa ikäryhmässä oli eniten ruotsinkielisiä vastauksia. Jokaisessa ikäryhmässä mainittiin lisäksi luonto ja lemmikkieläimet. Luontoa kuvattiin myös vuodenaikojen vaihtumisena, keväänä, aurinkona, lintujen bongaamisena ja muina elonmerkkeinä. Luontoaiheeseen liittyivät myös puutarhan hoito tai palstaviljely.

17. Toivomukset toiminnalle (N443)

Toiseksi viimeinen kysymys kartoitti sitä, mitä vastaajat diakonian toiminnalta toivovat. Tälläkin kertaa ykkössijalle ylsi väittämä ”Saan olla muiden seurassa”, keskiarvolla 4,2. Syksyn 2024 kyselyssä väittämällä oli identtinen keskiarvo. Jaetulle ykkössijalle ylsi tällä kertaa väittämä ”Saan keskustella itselleni tärkeistä asioista”. Syksyllä se oli toisella sijalla yhden pykälän pienemmällä keskiarvolla. Keskustelutoive tuli hyvin esille myös kyselyn viimeisessä kysymyksessä ”Mitä toivoisit diakoniatyöltä”, jossa se mainittiin kaikissa ikäryhmissä.

Syksyllä tämän taulukon kolme alinta väittämää olivat jaetulla jumbosijalla keskiarvolla 3,9. Nyt väittämä ”Saan merkityksellistä tekemistä” oli korottanut keskiarvoaan 0,1 pykälän verran.

Kaavio 43

18. Toiveet diakoniatyölle (N287)

Kyselyn viimeinen kysymys oli avoin, johon vastaajat saivat itse kirjoittaa toiveitaan diakoniatyölle. Vastaukset on jaettu ikäryhmien mukaisesti.

18–28-vuotiaat vastaajat toivoivat toiminnan jatkuvan ennallaan. He kokivat hyötyneensä taloudellisesta avusta, keskustelusta, tuesta, neuvoista sekä kannustuksesta. Nuoret vastaajat ilmaisivat asian mm. näin:

> *”Koen että se mitä se on nyt niin riittää ja on just mulle sopivaa. En siis sinänsä toivo mitään lisää vaan se on hyvä tällaisena.”*
>
> *”Ruoka-apua, tukea tarvitsemieni palveluiden hakuun, sosiaalista kanssakäymistä, neuvoja syrjäytymisen ehkäisyyn ja työelämään siirtymiseen.”*
>
> *”Kaikkea mitä olen tässä ja nyt saanut, eli keskustelua ja neuvoja. Taloudellinen tuki ja kannustus.”*

29–44-vuotiaista puolet eli 50 % toivoi toiminnan jatkuvan samaan malliin kuin tähänkin asti. Kiitosta saivat niin keskustelutuki, neuvot, taloudellinen apu kuin ystävälliset työntekijät. 31 % mainitsi konkreettisen taloudellisen avun joko kauppaan, hävikkiruokana tai ruokailuna. Ruokailuilta toivottiin jatkossakin edullista hintaa tai kokonaan ilmaista tarjoilua.

29 % toivoi toimintaa, joka kokoaa ihmisiä. Mainintoja saivat erilaiset ryhmät, perheleirit ja nuorten leirit, hengelliset tapahtumat ja niiden kautta ihmisten kohtaaminen. Vastaajat kertoivat toiveistaan mm. näin:

> *”Toivon että jatkatte työskentelyä, teistä on todella iso apu monille perheille.”*
>
> *”Toivon että apu tavoittaa heikko-osaisia esim. vanhuksia ja muuten syrjäytymisvaarassa olevia nuoria ja aikuisia. Itselleni sain akuutin avun ja olen siitä onnellinen. Kuulun siihen pieneen ihmisryhmään, joka antaa omasta kympistä vitosen vaikka naapurille jos hän sitä tarvitsee, joten minua auttaa tieto, että diakonia tekee arvokasta työtä apua tarvitsevien hyväksi.”*
>
> *”Olen saanut sen mitä tarvitsen. Ruoka ja rahatukea, juttelua.”*
>
> *”Tähän asti saanut hyvää apua ja tuntuu että välitetään ja yritetään auttaa huolissa.”*
>
> *”Toivon monipuolista ruoka-apua, esim. vihanneksia, marjoja ja leipää.”*
>
> *”Isien perhekerhon jatkumista niin että voin osallistua siihen myös mahdollisten seuraavien lapsien perhevapaailta.”*
>
> *”I hope they continue to have the support and resources to organize current events and more family events in the future.”*

“Järjestää leirejä vanhemmille ja teini-ikäisille. Vanhemmat saa apua.”

“Apua asunnon saantia varten ja ehkäpä avustustyötä. Hengellistä vointia ja yhteisöllisyyttä.”

45–64-vuotiaista vastaajista 24 % toivoi toiminnan jatkuvan ennallaan. 20 % toivoi ruoka-apua ja osa näistä vastaajista toivoi ruoka-avun lisääntymistä, koska tarve on aiempaa suurempi. 19 % toivoi keskustelutukea, henkistä tukea ja apua sekä neuvoja käytännön ongelmiin. Vastaajat kirjasivat toiveitaan näin:

”Jatkakaa samalla, hyvällä linjalla. Uusia ideoita kehiin koskien erityisesti keski-ikäisiä syrjäytymisvaarassa olevia ja aikuisia.”

”Että he jatkaisivat sellaisina välittävinä ihmisiltä kuin he ovat tähänkin mennessä olleet. Ihminen tarvitsee toisen ihmisen, joka kuuntelee ja ei tuomitse.”

”Tämänhetkinen tilanne on tyydyttävä, ja toivon, että apua pystytään jatkossakin tarjoamaan sitä tarvitseville. Olisi tärkeää, että avun tarjoamisessa otetaan huomioon yksilöiden erilaiset elämäntilanteet ja tarjotaan vaihtoehtoisia tukimuotoja sen mukaan.”

”Toivon, että diakoniatyö jatkuu suomalaisessa yhteiskunnassa. Toivon myös yhteisöruokailuja lisää ja ympäri vuoden. [---] Ihmisten nälkä ei pidä lomaa, eikä taloudellinen huonovointisuus liioin. Kiitos!”

”Ruuan hinta on noussut erittäin paljon, joten mikään hätätuki ei riitä kuin 2 päivän ajaksi...”

”Läsnäoloa, kuuntelemista (yhdessä voi miettiä mikä elämässä pitäisi/voisi muuttua, mikä olisi askel sinne suuntaan, koska voimaantuminen lähtee omista teoista/vastuunotosta omasta elämästä).”

”Toivon opetusta digiasioissa, apua Kelan ja tt-toimiston asioissa. Ruoka ka taloudellista apua. Rukoushetkiä ja keskustelua. Henkilökohtaisia tapaamisia ja neuvoja elämäntilanteeseen. Kiitos korvaamattomista avusta ja tuesta diakoniatyöntekijät!”

45–64-vuotiaiden ikäryhmässä esitettiin myös toiveita yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttamisesta, jonka pitäisikin olla osa diakoniatyöntekijän perustyötä, ja siitä, että yhteiskunnan leikkaukset eivät vaikuttaisi diakoniatyöhön:

”Ymmärrystä monien erilaisten ihmisryhmien heikentyneestä taloudellista tilanteesta, yhteiskunnan eriarvoistumisesta siiloutumisesta, avoimia kannanottoja asioissa, Näkyvyyden lisäämistä huono osaisten elämän tilanteisiin.”

”Toivon että Diakoniatyöntekijöitä ei vähennetä, että heidän ääntään kuunneltaisiin erilaisissa seurakuntiin ja ihmisten elämisiin vaikuttaviin asioihin. He tuntevat ja tietävät parhaiten näiden tarpeet. Kuunnelkaa ja uskokaa heitä. Moni elää heidän varassaan.”

”Det har överträffat alla mina förväntningar och har rekommenderat det för andra, inklusive vänner och vårdande läkare. Ser gärna att de allmänna nedskärningarna i samhället INTE berör diakonin. Punkt SLUT!! Det blir dyrare i längden.”

Sama ikäryhmä toivoi toimintojen jatkumista yli kesän, koska nälkä ja ihmisyys eivät siksi ajaksi jää tauolle:

”Että se jatkuisi kesän yli, siis koko kesän ajan ja opiskelijat voisivat harjoitella diakoniatyötä kesälomien ajan.”

”Että se myös jatkuu kesällä.”

65–74-vuotiaista vastaajista 27 % toivoi toiminnan jatkumista samanlaisena kuin se on nyt. 26 % vastaajista toivoi keskusteluapua ja tukea elämän hankalissa hetkissä. Osa toivoi aiempaa enemmän tai tiuhemmin keskusteluapua tai kirkon terapiaa. Eläkeikäiset eivät ole oikeutettuja Kelan kuntoutuspsykoterapiaan, joten toive on ymmärrettävä. Tarve ei katoa iän myötä, vaikka yhteiskunnan näkökulmasta ihminen ei olekaan tuottava.

23 % toivoi taloudellista tukea tai ruoka-apua. Vastaajat kertoivat asiasta mm. näin:

”Monipuolista toimintaa edelleen. Kiitos tähän astisesta!”

”Kelalta ja sosiaalivirastolta on kadonnut inhimillisyys. Toivon, että diakonian työ pysyisi edelleen inhimillisenä ja ihmistä auttavana.”

”Sitä samaa, mitä olen saanut tähänkin asti. Keskustelua, ymmärrystä, tukea, kuuntelemista, empatiaa.”

”[Toivon] kahdenkeskisten keskustelujen lisääntyvän.”

”Viktigt att få komma till diakoniarbetaren.”

”Keskustelu- ja taloudellista apua ihmisille vaikeissa tilanteissa elämässä.”

Joitain toiveita tuli myös kohtaamispaikkana toimimisesta. Erityinen toive oli ylisukupolvinen kohtaaminen:

”Toivon enemmän erilaisten ihmisten kohtaamisia. Olen eläkeikäinen mies, haluaisin tavata myös muita miehiä (nuorempia) sekä myös lapsia. Se on rikastetta elämään, kun on yhteydessä nuorempiinkin ihmisiin.”

75-vuotiaista ja sitä vanhemmista vastaajista 22 % toivoi retkiä, tapahtumia, piirejä ja paikkoja, joissa kohtaaminen ja muiden ihmisten näkeminen toteutuu. 19 % toivoi toiminnan jatkuvan sellaisena kuin se nyt on ollut. 15 % toivoi keskustelutukea tai henkistä tukea arjen raskaisiin tilanteisiin, kuten suruun.

> *”Hyvä työ jatkukoon, erilaisia mahdollisuuksia kohdata ihmisiä. Kulttuurielämyksiä.”*
>
> *”Erilaisia kohtaamistapahtumia. Ne ovat erittäin tärkeitä ikäihmisille, työttömille sekä syrjäytymisvaarassa oleville+lapsiperheille myös. [---]”*
>
> *”I wish to come and visit in some happening events.”*
>
> *”Tapaamisia saman ikäisten kanssa, jutustelua, vertaistukea.”*
>
> *”Att diakoniarbetaren är öppen och lätt att ta kontakt med, och är intresserad av min vardag och mina behov.”*
>
> *”Saan apua digiasioissa, saan ruokaa ja taloudellista apua. Saan seuraa. Minun kanssa rukoillaan, saan turvaa, minua kuunnellaan. Kiitos avusta!”*

Vanhimmat vastaajat esittävät myös näkemyksensä diakonian paikasta kirkossa ja he toivoivat, että se tulisi paremmin huomioiduksi. Samalla toivottiin työn jatkuvuutta tulevaisuudessakin.

> *”Toivon, että diakoniatyö tulisi paljon merkittävämpään arvoon seurakunnissa.”*
>
> *”Heidän työtä tarvitaan, on aina tarvittu. Luulen että tähän maailman aikaan vielä enemmän. Tämä työ ei saa koskaan loppua.”*
>
> *”Toivon, että diakoniatyö edelleen panostaa heikommassa asemassa oleviin. Kotikäyntejä niille, jotka ovat yksin eivätkä pääse muiden seuraan. Diakoniatyö voi auttaa vanhoja ihmisiä pysymään toimintakykyisinä ja mukana elämässä.”*

Kolmessa vanhimmassa ikäryhmässä toivottiin kotikäyntityötä ja sen jatkumista ennallaan. Tapahtumia ja retkiä toivottiin kaikissa ikäryhmissä, paitsi nuorimmassa.

Tärkeitä olivat ne muutamat huomiot eri ikäryhmissä, joissa toivottiin diakoniatyön markkinoivan itseään paremmin tai ylipäätänsä. Nyt useille vastaajille oli epäselvää, millaista apua ja palvelua diakoniatyöstä voi saada.

19. Yhteenveto

Kyselyn vastausten perusteella on nähtävissä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin eri osa-alueiden heikentymistä syksyn 2024 ja kevään 2025 välillä. Kokemus vastaajien terveydentilasta oli heikentynyt 5 %, samoin kokemus elämänlaadusta. Kokemus omasta taloustilanteesta oli heikentynyt 10 %, mitä voi osaltaan aiheuttaa se, että myös työttömyys oli lisääntynyt vastaajien keskuudessa.

Ystävien määrä oli vähentynyt ja yksinäisyyden kokemukset olivat lisääntyneet. Lisäksi vastauksista oli huomattavissa hyvinvointia heikentävien tekijöiden kasautumista samoille ihmisille. Erityisen heikossa asemassa tuntuvat vastausten perusteella olevan 45–64-vuotiaat vastaajat ja miehet.

45–64-vuotiaat kokivat terveytensä ja elämänlaatunsa kyselyn heikoimmaksi ja taloustilanteensa kyselyn toiseksi heikoimmaksi. Heistä työttömiä oli 45 % ja eläkkeellä tai pitkällä sairasjaksolla 36 %. Yhdellä viidestä (20 %) ei ollut vastausten perusteella yhtään läheistä ystävää. Elämäänsä heistä suunnitteli vain päivän kerrallaan jo 49 %. Työikäisiin ja yksinasuviin, joita tässäkin kyselyssä oli eniten vastaajista, on osunut suuri osa sosiaaliturvaheikennyksistä. Ei siis ihme, että vastaukset osoittavat hyvinvoinnin heikkenemistä.

Miehistä tyytymättömiä omaan taloustilanteeseen oli lähes puolet (49 %) ja ilman yhtään läheistä ystävää useampi kuin yksi viidestä (23 %) vastaajasta. Miesten työttömyys oli kasvanut. Miehet pystyivät tästä huolimatta suunnittelemaan elämäänsä pidemmälle eteenpäin paremmin kuin naiset. Ilmiö on mielenkiintoinen.

Miten diakoniatyö voi auttaa heitä, jotka nyt jäävät rankimmin yhteiskunnassa tapahtuvien sosiaaliturvaheikennysten ja arvojen koventumisen väliseen puristukseen? Rahaa tarvitaan enemmän kuin koskaan, mutta miten kohdentaa se oikein ja miten varmistaa, että hyvinvointialueiden rahoitusta ei jatkuvasti pienennetä tai heikoimmassa asemassa olevien hyvinvoinnin pohjaa romuteta yhtään enempää? Tarvitsemme vahvaa vaikuttamisviestintää sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Rahoituksen jakautumista on tarkasteltava kirkon sisälläkin toisella tavalla.

Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kohentumisella on laaja-alaiset seuraukset. Osa vastaajista oli perheellisiä eli aikuisten hyvinvoinnin positiiviset muutokset tulevat näkymään suoraan lasten hyvinvoinnissa. Ikäihmisten elämässä tapahtuvat positiiviset hyvinvoinnin muutokset voivat näkyä kokonaisissa sukukunnissa, vauvasta vaariin. Moni ikäihminen tekee vapaaehtoistyötä tai huolehtii läheisistään tai lapsenlapsistaan. Hyvä kiertää heti omaa kotia laajemmalle alueelle.

Kyselyvastauksista kävi selvästi ilmi, miten terveyshuolet kuormittavat elämää kaikissa ikäryhmistä aina 18-vuotiaista alkaen. Vastauksissa oli useita mainintoja sote-palveluiden toimimattomuudesta, joka on selkeä diakonisen vaikuttamistyön paikka.

Yksi diakoniatyön etu on se, ettei kohtaamistyön tarvitse tapahtua kliinisesti toimistohuoneessa, kuten pääosin sosiaalityössä tai terveydenhuollossa. Vastauksissa kiiteltiin siitä, että diakoniatyöllä on vielä aikaa ja sydäntä kohdata hädässä olevia ihmisiä inhimillisesti.

Kokonaisvaltaista hyvinvointia voi tukea monella tavalla, kuten yhteisiä liikuntahetkiä tarjoamalla, luennoin, webinaarein tai ryhmämuotoisena. Vastauksista välittyy ihmisten tarve saada kokonaisvaltaista tukea elämäänsä, mikä on ymmärrettävää, sillä inhimillisessä elämässä kaikki vaikuttaa kaikkeen, kuten heikoimmin jaksavien kohdalta näemme.

Hyvinvointi koostuu monesta eri ulottuvuudesta, johon diakoniatyöllä olisi paljon tarttumapintaa: diakonissat ovat hengellisen työn ohella terveydenhoidon ammattilaisia ja sosionomit sosiaalisen hyvinvoinnin ammattilaisia. Miten tietotaidon ja monipuolisen osaamisen saisi näkymään työkentällä

laajemmin? Jos halutaan puhua diakonisista seurakunnista, miten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen saadaan näkyväksi osaksi kaikkia työaloja ja työn tavoitteita?

Seurakunnat ovat luvanneet olla mukana Osallistujien Suomi -kokonaisuudessa. Miten yksinäisyyden haittojen ennaltaehkäisyyn ja korjaamiseen tartutaan? Kyselyvastaajat ovat helppo kohde, koska he ovat jo päässeet kirkoille tai seurakuntatiloihin asti. Suurempi haaste ovat ne, jotka eivät pääse etuoveaan pidemmälle.

Diakoniatyölle on valtava tarve nyt ja tulevaisuudessa. Sen tämäkin kysely näyttää todeksi.